

KUINKA PYSÄYTTÄÄ LUKIJAN VILKAISU
UUDENKAUPUNGIN SANOMIEN KUVIEN SISÄLLÖN KEHITTÄMINEN

Katja Kaartinen
Opinnäytetyö, syksy 2009
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Turun toimipaikka
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Kaartinen Katja. Kuinka pysäyttää vilkaisu, Uudenkaupungin Sanomien kuvien analyysi ja kehittäminen. Turku, syksy 2009. 66 sivua. 10 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun toimipaikka, Viestinnän koulutusohjelma, medianomi (AMK).

Tutkielmassa selvitetään määrällisiä eroja paikallislehtien kuvien käytössä sekä lukijoiden näkemyksiä Uudenkaupungin Sanomien kuvista. Opinnäytteen tilaajana on Uudenkaupungin Sanomat, joka sijoittui kolmen kärjen ulkopuolelle vuoden 2008 Sanomalehtien liiton paikallislehtikilpailussa. Määrällisen analyysin sekä lukijoiden toiveiden pohjalta tehdään kehitysehdotuksia Uudenkaupungin Sanomien kuvitukseen. Tutkielman aineisto on kerätty kahden otosviikon ajalta vuodelta 2008. Ajankohdat ovat kesä- ja lokakuu.

Tutkimusmenetelminä käytetään kolmen eri sanomalehden Uudenkaupungin Sanomien, Itä-Hämeen ja Åland-lehden määrällistä sisällönerittelyä sekä rajatun aineiston tarkempaa laadullista analyysiä. Itä-Häme ja Åland valikoituivat vertauskohteiksi, koska ne ovat pärjänneet hyvin paikallislehtikilpailussa.

Kolmen paikallislehden kuvituksesta vertaillaan myös esimerkiksi kuvakulmia ja kuvakokojen eroja. Uudenkaupungin Sanomissa toimittajat kuvaavat itse juttunsa. Itä-Häme ja Åland käyttävät ammattikuvaajia. Kolmen lehden kuvat erosivat toisistaan niin lukumäärällisesti kuin palstakokoinakin tarkasteltuna. Uudenkaupungin Sanomissa oli kolmesta lehdestä eniten ryhmäkuvia ja grafiikkaa. Uudenkaupungin Sanomien lukijoiden mielipiteet pääsivät esille vuonna 2009 toukokuussa järjestetyssä kohderyhmähaastattelussa.

Määrällisen analyysin ja kohderyhmähaastattelun tulokset tukevat toisiaan. Uudenkaupungin Sanomiin kaivataan lisää lukijoiden ottamia valokuvia. Lukijat haluavat lehden kuvitukseen enemmän rohkeutta esimerkiksi kuvakulmia vaihtelemalla.

Arkistokuvien käyttö saa lukijoilta yksimielisen tuomion: niitä ei saisi käyttää kuin ehdottoman pakon edessä. Lukijat kokevat runsaan arkistokuvien käytön heitä loukkaavana. Arkistokuvilla kuvitettu juttu vaikuttaa heidän mielestään jo tutun kuvan perusteella vanhalta. Arkistokuvia mieluummin he näkisivät esimerkiksi grafiikkaa tai piirroksia lehden sivuilla.

Uudenkaupungin Sanomien kuvitusta tulisi kehittää monipuolisempaan suuntaan. Kuvakulmien vaihtelulla kuviin saisi mielenkiintoa. Lehden taittoon voisi kiinnittää myös huomiota ja käyttää erilaisia pieniä tyylikikkoja apuna.

Asiasanat: paikallislehti, sanomalehti, valokuva, focus group, kuvajournalismi,

ABSTRACT

Kaartinen Katja. How to stop the peek of the viewers, analysing the pictures from Uudenkaupungin Sanomat -local newspaper. 66 pages, 10 appendices. Language: Finnish. Turku, autumn 2009.

Diaconia University of Applied Sciences, Turku region. Degree programme in Communication and media.

The aim of this study is to find out how the three local newspapers disparity by using their pictures. This study is finding out how the contents of the pictures differ and how the using of the pictures differs. The expedient that was used was the qualitative analysis and focus group interviews.

Uudenkaupungin Sanomat was the customer of this study. The basic idea for this work came from the Finnish Newspapers Associations local newspapers challenge and from the editor in chief of the Uudenkaupungin Sanomat. Itä-Häme came at the first place, Åland was the second and Uudenkaupungin Sanomat did not succeed to the top three.

The research method that was used was a quantitative analysis of the contents. That was the way that was used to the comparing of the three different newspapers, Itä-Häme, Åland and Uudenkaupungin Sanomat. Itä-Häme and Åland are using professional photographers. Uudenkaupungin Sanomat uses journalists who are writing and also taking the pictures. The readers of Uudenkaupungin Sanomat got their chance to speak out their opinion about the news pictures in the end of May 2009 when the focus group interview was organized.

The results of this quantitative analysis and focus group are supporting each others. The readers of Uudenkaupungin Sanomat would like to see more pictures taken by readers in the magazine. The readers also hope more courage to the illustration of the newspapers. They gave some ideas, for example the photographer could change the angle of the view.

The readers of the Uudenkaupungin Sanomat said that using the archive pictures is inappropriate. They feel like its solving. They are thinking that the journalists are not caring enough of the readers, if they use archive pictures. In that case the whole story seems to look a bit old already. They would rather have some graphics or sketches than archive pictures.

Key words: local newspaper, newspaper, photograph

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KUVALLINEN INFORMAATIO SANOMALEHDISSÄ	8
2.1 Lehtikuvien perinne	9
2.2 Näköhavainto todistaa todeksi	10
2.3 Kuvan journalismi	12
2.4 Kuvakulmia ja grafiikkaa	13
2.5 Valokuva esiintyy imperfektissä	13
2.6 Kuvallinen kerronta sanomalehdissä	14
2.7 Kuvaajat järjestäytyivät	15
3 PAIKALLISLEHTI – MEIDÄN LEHTI	17
3.1 Paikallislehtien historiaa	18
3.2 Sanomalehtien Liiton Paikallislehtikilpailu	19
3.3 Uudenkaupungin Sanomat	19
3.4 Itä-Häme	20
3.5 Åland	21
4 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT	22
5 NUMEROT KERTOVAT – MÄÄRÄLLINEN ANALYYSI	23
5.1 Sivu- ja kuvamäärät otosjaksoilla	23
5.2 Kuvatyytit ja -koot otosjaksolla	27
5.3 Toiminta kuvissa	34
7 UUDENKAUPUNGIN SANOMIEN KOHDERYHMÄHAASTATTELU	37
7.1 Lukijaryhmän esittely	37
7.2 Haastattelun toteuttaminen	38
7.3 Arkistokuville murskatuomio	39
7.4 Otsikko ja kuvat artikkelin koukuina	40
7.5 Lehtikuviin palataan yhä uudestaan	41
7.6 Lapsia lisää, mutta ei ryhmäkuvia	42
7.7 Hyvä lehtikuva sisältää toimintaa	44
7.8 Grafiikka ja taulukot tiivistävät tietoa	45
7.9 Piirrookset uutiskuvina saivat kannatusta	46
7.10 Kuvakulmilla leikittelyä lisää	46
7.11 Kuvien rajaamiseen huolellisuutta	47
7.12 Lukijoiden ottamia kuvia kaivataan	48

7.13 Hyvä lehtikuva vangitsee aidon hetken	48
8 JOHTOPÄÄTÖKSET LEHTIEN KUVITUKSESTA	50
9 KEHITTÄMISEHDOTUKSET UUDENKAUPUNGIN SANOMIEN LEHTIKUVIIN	52
LIITTEET	57
LIITE 1: Uudenkaupungin Sanomat	57
LIITE 2: Åland-lehti	58
LIITE 3: Itä-Häme	59
LIITE 4: Itä-Häme	60
LIITE 5: Uudenkaupungin Sanomat	61
LIITE 6: Åland-lehti	62
LIITE 7: Åland-lehti	63
LIITE 8: Itä-Häme	64
LIITE 9: Uudenkaupungin Sanomat	65
LIITE 10: Kysymysrunko	66

1 JOHDANTO

Opinnäytteeni käsittelee kuvien käyttöä kolmessa eri paikallislehdessä: Uudenkaupungin Sanomissa, Itä-Hämeessä ja Ålandissa. Tarkastelen erityisesti sitä, miten Uudenkaupungin Sanomien kuvakäytännöt eroavat kahdesta kilpailevasta paikallislehdessä. Nostan esiin myös sen, kuinka Uudenkaupungin Sanomien lukijat kokevat paikallislehtensä kuvituksen. Päättökysymykseni on: kuinka Uudenkaupungin Sanomien kuvitusta tulisi kehittää.

Työni tilaajana on Uudenkaupungin Sanomat, jonka kuvia vertaan kahteen muuhun lehteen määrällisen sisällönerittelyn sekä valikoitujen kuvien laadullisen analyysin keinoin. Työssäni hyödynnän lisäksi lukijoiden kohderyhmähaastattelua Uudenkaupungin Sanomien kuvien tarkempaan erittelyyn.

Analysoin ja vertaan opinnäytetyössäni Uudenkaupungin Sanomien, Itä-Hämeen ja Åland-lehden kuvia. Käytän määrällistä sisällönerittelyä eli sisällönanalyysia kuvien tiettyjen piirteiden tarkasteluun. En arvioi kuvien laatua, eli sitä, ovatko kuvat hyviä tai huonoja.

Opinnäytteeni idea lähti Sanomalehtien Liiton vuoden 2008 Paikallislehtikilpailun tuloksista. Kilpailussa ensimmäiselle sijalle sijoittui Itä-Häme ja toiselle sijalle Åland-lehti. Lehdet saivat kehuja muun muassa kuvien käytöstä. Kilpailussa laitettiin kome parhaiten menestynyttä lehteä paremmuusjärjestykseen. Kolmen kärjen ulkopuolelle sijoittuneet saivat tietää ainoastaan kärkisijojen pisteet sekä omansa. Uudenkaupungin Sanomat sijoittui kolmannen sijan jälkeen. Opinnäytteeni idea lähti Uudenkaupungin Sanomien päätoimittajan Matti Jussilan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Mietimme yhdessä, kuinka lehden kuvitusta voisi parantaa ja ehdotin sitä opinnäytteeni aiheeksi.

Minua kiinnostaa lehtikuvaus ja sen kehittäminen, koska olen työskennellyt opiskelujeni ohella kuvaavana toimittajana Uudenkaupungin Sanomissa. Koin valokuvaamisen aluksi suureksi haasteeksi, mutta kaikessa kehittyä opiskele-

malla. Paikallislehdistä tai niiden tutkimuksesta on olemassa vähän tutkimustietoa, joten koin aiheen sen takia tärkeäksi.

Sanomalehtien Liiton paikallislehtikilpailu 2008 -raati kommentoi Uudenkaupungin Sanomien kuvitusta melko mielikuvituksettomaksi. Raati kiinnitti huomiota myös siihen, että kuvien suuren määrän sijasta lehdessä voitaisiin panostaa kuvien laatuun.

Tutkin opinnäytetyössäni kolmen eri lehden kuvia kahden viikon ajalta eli 10.–14.6.2008 ja 21.–25.10.2008. Järjestin myös toukokuussa 2009 kohderyhmähaastattelun lehden lukijoille Uudenkaupungin Sanomien tiloissa. Haastattelussa keskustelin Uudenkaupungin Sanomien lukijoiden kanssa kyseisen lehden kuvista ja ylipäättänsä lehtikuvien merkityksestä.

Kolmen lehden kuvituksen vertailevan analyysin sekä kohderyhmähaastattelun pohjalta tein tilaajalle eli Uudenkaupungin Sanomille lehtikuvien kehitysehdotuksia. Lehden kuvitusta on tarkoitus kehittää lukijoita paremmin palvelevaan suuntaan.

2 KUVALLINEN INFORMAATIO SANOMALEHDISSÄ

Kuva vangitsee katseen tehokkaasti, hyvin kuvitettu kirja tai lehti innoittaa myös lukemaan tekstin. Kuva on kaikkein vanhin tiedontallennuskeino ja -väline. Visuaalisten merkkien avulla välitetty informaatio periytyy ainakin 30 000 vuoden taakse luolamaalauksiin ja kuvakirjoituksiin. (Hietala 1993, 9.)

Nykyisin käytetty kirjoitus on etääntynyt jo kauas alkuperäisestä kuvallisesta taustastaan. Kirjoituksen mukanaan tuoma tieto otetaan vastaan kuitenkin visuaalisesti eli silmien kautta katsomalla. Kirjoitusmerkit voidaan mieltää abstrakteiksi kuviksi, joiden takana olevat merkitykset on sovittu yhteisesti. (Hietala 1993, 9.)

Realistisen valokuvaustavan voidaan laskea alkaneen 1400-luvun renessanssimaalauksista. Maalarit oppivat tavan, jolla maalata töihinsä myös perspektiivin. Maalauksesta tuli ”katse ilman katsojaa”, jonkun jo etukäteen miettimä näköhavainto, jolle katsoja itse antoi vasta lopullisen merkityksen. (Hietala 1993, 10.)

Valokuvauksen historiaa tarkasteltaessa laitteiden kehitys on edennyt huimin harppauksin alkuvuosien kameroista nykyaikaisiin digikameroihin. 1840-luku tarjosi mahdollisuuden tavallisille ihmisille itsensä ikuistamiseen. Valokuvien tehtävänä olivat mallinsa ainutkertaisen ulkonäön tallentaminen ja symbolinen säilyttäminen. Riitti, että kuva oli kohteensa näköinen. (Salo 1994, 24.)

Kuvallisen viestinnän ja valokuvauksen professorin Merja Salon (1994, 24) mukaan pelkkä yhdennäköisyys kuvattavan kohteen kanssa riittää tyydyttämään katsojan uteliaisuuden. Suurin osa lehtiin kuvatuista henkilöistä on ”kestojuhlaksia”, jolloin kuvaajan on pystyttävä etsimään henkilöistä jatkuvasti jotakin uutta ja mielenkiintoista. Kuvaajan pitäisi pystyä tavoittamaan myös jotakin sellaista, mitä ei kuvasta heti näe. Kuvaan tulisi vangita tunteita, paljon kertova yksityiskohta tai kuvattavan henkilön tai tapahtuman luonne. (Salo 1994, 24.)

2.1 Lehtikuvien perinne

Ennen valokuvia lehdissä käytettiin aluksi piirroksia. Tekniikan kehittyminen toi kuitenkin mukanaan valokuvien siirtomahdollisuuden myös paperille. Valokuvien painamisen helpottuminen kulki yhdessä kirjapainotekniikan kehittymisen kanssa. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 6.)

Maamiehen ystävässä käytettiin ensimmäisen suomalaisena lehtenä piirroskuvitusta vuonna 1844. Ensimmäinen mustavalkoinen valokuvasarja julkaistiin Uusi Kuvalehti -nimisessä lehdessä vuonna 1892. Kyseessä oli kuvasarja otsikolla *Nykyinen Helsinki*. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 6.)

Ainoa suomalainen sanomalehti, jossa julkaistiin valokuvia jo 1800-luvun lopulla, oli Turun Lehti. Lehdessä julkaistiin muutaman vuoden ajan valokuvia, mutta kuvituksesta luovuttiin lopulta, koska se vei liikaa tilaa tekstiltä. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 7.)

Lehtikuvat olivat aluksi suurimmaksi osaksi kuvia hallitsijoista, poliitikoista ja kulttuurivaikuttajista. Lehdissä esiintyi myös jonkin verran maisema- ja kaupunkikuvia. Lehti kartutti kuvallista tarjontaansa ulkomailta valmiina tulleilla kuvalaatoilla. Lehtien avustaminen alkoi kiinnostaa kotimaisia valokuvaajia jo 1800-luvun lopulla. Ensimmäinen suomalainen varsinaisesti lehtikuvaajana pidettävä henkilö oli rikoskuvaaja Harald Rosenberg. Hän sai elantonsa täysin lehtikuvaamisesta vuoteen 1906 saakka. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 7.)

1900-luvun alusta ovat kuvakäytännöt muuttuneet, nykyään valokuvat lehdissä ovat itsestäänselvyys. Kuvausvälineiden parannuttua lehtikuvissa siirryttiin sisällöllä ja sanomalla kikkailuun. Värikuvat vakiinnuttivat asemansa suomalaisessa lehdistössä 1970-luvulla. Aikakauslehdet olivat käyttäneet värikuvia jo 1950-luvulla. 1970-luvulla alettiin lehdistössä käyttää myös monenlaisia tekniikoita, kuten nuolia ja rajauksia. (Hemanus, Löyttyniemi, Perko, Salminen & Tommila 1988, 282.)

Television tulon myötä tuli vähitellen muutoksia myös sanomalehtikuvien käyttöön. Aluksi kuvat olivat pientä sivuntäytettä, mutta television yleistyttyä myös lehtikuville alettiin antaa enemmän arvoa ja tilaa. Lehdissä runsas kuvien käyttö on määritelty myös vaurauden merkiksi, koska kuvalevyjen käyttö oli kallista. Lehden levikkimäärän vähentymisen yksi syy on voinut olla liiallinen tekstin käyttö ja liian vähäinen kuvien osuus. (Hemanus ym. 1988, 285.)

2.2 Näköhavainto todistaa todeksi

Valokuva tuo mukanaan autenttisen eli aidon tunnelman. Journalistiikan tutkija Heikki Kuutti (2006, 14) määrittelee valokuvan autentisaation eli aitouden uutistoiminnan mekanismiksi, joka luo läpinäkyvyysvaikutelman eli vaikutelman ikkunasta todellisuuteen. Valokuva tuo katsojalle mukanaan siis kokemuksen aidosta hetkestä, jonka kautta katsoja saa itse osallistua kokemukseen.

Kuvan takana on jo valmiiksi subjektiivinen näkemys. Kameran tai taulun kehys-tämä katse muuttuu katsojan katseeksi hänen astuessaan kuvan eteen. Valmiiksi rajattu ja pureskeltu kuva aiheuttaa usein sen, että katsoja unohtaa valmiin kuvan olevan näkökulmariippuvainen. Kuvien osatekijät, kuten päähenkilö, tausta ja värisävyt, on järjestetty eri tarkoituksiperiä tavoitellen. (Hietala 1993, 12.)

Hyvän uutiskuvan tulisi vastata samoihin kysymyksiin kuin hyvän journalistisen artikkelin. Kuvasta ja siihen liitetystä kuvatekstistä tulisi selvitä kuka, mitä, miksi, miten, missä ja milloin. Näihin kysymyksiin vastaava valokuva on vahvasti henkilökeskeinen, koska kuvassa esiintyvä henkilö vastaa kasvoillaan esitettyihin kysymyksiin. Lukijan huomio pyritään suuntaamaan tiettyyn kohteeseen.

Hannu Pulkkinen (2008, 165) kirjoittaa väitöskirjassaan, että typografian, värien, graafisten elementtien ja kuvien avulla voidaan ohjata lukijaa ja hänen katsetaan. Lukija valitsee itse sen tason, jonka perusteella hän havainnoi valokuvaa. Lukija voi olla kuvat ja otsikot huomioiva silmäilevä tarkkailijatai syventyvä koki, joka huomioi koko aineiston teksteineen. (Pulkkinen 2008, 165.)

Kuva aukeaa katsojalle suorien merkkien kautta. Valokuvassa esiintyvä auto mielletään autoksi, mutta myös katsojan omat kokemukset vaikuttavat kuvasta tehtävään tulkintaan. Kuvan käyttö voi olla avointa, epäsuoraa tai symbolista. Avoin kuva kertoo suoraan, mitä tilanteessa tapahtuu. Epäsuora kuva voi kertoa jotakin jo tapahtunutta. Metsäpalon todistaa tapahtuneeksi kulottunut metsä. Symboliarvoa kuvaan voi tuoda vaikkapa taivaalla vapaana lentävä valkoinen kyyhky. (Huovila 2005, 150.)

Epäsuora kuva antaa katsojalle mahdollisuuden tulkintaan. Kuvan eri vivahteet paljastavat syitä ja seurauksia. Jos kuvaa tulkitaan epäsuorien symbolien eli merkkien kautta, täytyy kuvan katsojan ymmärtää symbolin, kuten liikennemerkkin, tarkoitus. (Huovila 2005, 150.)

Kuva on sanaa heikompi ilmaisukeino. Sanan on koettu edustavan järkeä, kun taas kuvaan liitetään vahvasti sekä aistit että tulkinta. Hietala määrittelee näköhavainnot valmiiksi jäsennellyiksi asioiksi, koska joku on tehnyt rajauksen jo katsojalle valmiiksi. Tämä säästää kuvien katsojaa tavanomaisen maailman havainnoinnilta ja kaikelta siltä kaaokselta, jota visuaalisessa maailmassa on. 1960-luvulta alkaen kuvan lopullisen merkityksen tekijäksi on määritelty kuvan katsoja. Eri asiat näyttävät erilaiselta eri ihmisten silmissä, kuten vaikkapa värin eri sävyt (Hietala 1993, 22.)

Katsoja pyritään Huovilan (2005, 150) mukaan ankkuroimaan oikeaan tilanteeseen kuvatekstin avulla. Kuvaa tai tapahtumaa selventävällä tekstillä pyritään siihen, että katsoja ymmärtää näkemänsä halutulla tavalla.

Lehtisivun aineistossa on useita visuaalisia kiintopisteitä. Näiksi kiintopisteiksi Pulkkinen (2008, 161) määrittelee esimerkiksi kuvat ja otsikot. Lukijan katse liikkuu sivulla visuaalisia elementtejä seuraten. Tekstit ohitetaan aluksi ja huomio kiinnittyy kuviin. Suuret kuvat kiinnittävät paperilehdessä eniten huomiota. Kuvaelementtien sijoituksella voidaan ohjata lukijan huomio oikeaan kohtaan. Toimitustyön yksi ristiriitaisuuksista on juuri se, että toimitusten työ keskittyy

usein teksteihin visuaalisten elementtien jäädessä toissijaisiksi. (Pulkkinen 2008, 161.)

Kiinnostavaa on, että usein ensimmäiseksi luetut tekstit ovat kuvien yhteydessä, siis kuviin liittyviä otsikoita, kuvatekstejä ja grafiikan tekstejä. Jos lukija hyödyntää sekä kuvien että tekstin viestejä juttua tarkastellessaan, kuvilla näyttää olevan positiivinen vaikutus tekstisisällöistä syntyvien – – mallien rakentumiseen. (Pulkkinen, 2008, 162).

2.3 Kuvan journalismi

Aamulehden valokuvaajien mukaan lehtikuvaaja pyrkii dokumentoimaan todellisuutta. Samalla valokuvaajan työn tulos voidaan määritellä myös taiteeksi. Valokuvaamisen tekee haastavaksi juuri se, että dokumentin voima ja taide kohtaavat samassa teoksessa. (Aamulehti)

Valokuvaaja pyrkii kertomaan kuvillaan tarinaa. Kuvien tulisi toimia yhteispelissä tekstin kanssa, mutta kuvien on oltava tarpeeksi vahva elementti myös ilman tekstiä.

Kuvillamme me kerromme tarinaa. Parhaimmillamme tuemme tekstiä, näytämme aiheesta uusia puolia, tuomme tunteen mukaan uutiseen. Pahimmillamme toistamme monesti nähtyjä kliseitä ja uppoamme itsestäänselvyyksiin. Silloin olemme kadottaneet innostuksen valokuvan tekemiseen ja kykymme eläytyä tilanteeseen. (Superi 2009)

Kuvajournalismi määritellään journalismiksi, joka antaa valokuvalle pääpainon. Kuvien oheen on liitetty tekstiä, mutta valokuvilla on suurempi arvo kokonaisuutta ajatellen. Olennaisin asia esitetään kuvakertomuksen keinoin. Kuvajournalismissa tärkeintä on se, että kuvat ovat aitoja, eivät käsiteltyjä. Laajemmassa tarkastelussa Kuutti määrittelee kuvajournalismiksi kaiken journalistisella otteella tuotetun kuva-aineiston. (Kuutti 2006, 105.)

Valokuvaaja Vesa Joensuun (1995, 70) mukaan paikallislehtien kuvat ovat usein kuvia ihmisjoukosta, jota istuu pöydän ääressä. Toisena yleisenä kuva-

tyyppinä ovat päättäjistä otetut kasvokuvat, jotka eivät kerro sinänsä aiheesta mitään uutta. Joensuu kritisoi (1995, 70), etteivät tällaiset kuvat kiinnosta kuin kuvassa olevia henkilöitä.

2.4 Kuvakulmia ja grafiikkaa

Kuvakulma määrää sen, mihin katsoja sijoittaa itsensä kuvaa katsoessaan. Kuvakulman vaihtelu on sanomalehdissä yleistä. Salo (1993,25) määrittelee kuvakulmien käytöstä seuraavasti: kuvattavaa kohdetta voidaan katsoa arvostavasti ylöspäin tai nenän vartta pitkin alaspäin.

Silmien korkeudelta otettu valokuva on tavanomaisin, koska tasokulmaksi kutsutulta korkeudelta (silmät noin 160 cm:n korkeudella) ihmiset näkevät yleensä tapahtumat. Yläkulmasta eli ylhäältä alaspäin otettu kuva alistaa kuvan kohteen katsojan silmien alapuolelle. Kohde vaikuttaa avuttomalta ja yksinäiseltä. Alakulmaan eli alhaalta ylöspäin kuvattaessa kuvatun kohteen arvokkuus ja uhkaavuus korostuvat. (Huovila 2005, 150.)

Talous on abstrakti eli vaikeasti määriteltävä kuvitusaihe. Taloutta koskevat uutiset saavat usein kuvitukseen esimerkiksi pankkirakennuksia tai rahapinoja. Monissa tapauksissa päädytään käyttämään myös grafiikkaa, joka lasketaan kuvan ja tekstin välimuodoksi. Grafiikaksi määritellään siis esimerkiksi taulukot, kaaviot ja pylväät. Grafiikkaa käytetään joko itsenäisenä elementtinä tai tietyn artikkelin kohdan havainnollistamiseen. Informaatiokokonaisuus muodostuu, kun otsikkoa, tekstiä ja grafiikkaa käytetään yhteistyössä keskenään. (Huovila 2005, 154.)

2.5 Valokuva esiintyy imperfektissä

Valokuvasta näkee yleensä vuodenajan ja vuorokauden ajan. Aikamuotoa valokuvissa on kuitenkin vaikeaa tai lähes mahdotonta määritellä. Janne Seppäsen

(2001, 99) mukaan valokuvalta uupuvat aika- ja persoonamuodot. Valokuvan avulla ei pysty ilmaisemaan sitaatteja, lauseenvastikkeita, erisnimiä ja täyteilmaisuja. Valokuvan aikasidonaisuutta ei Seppäsen mukaan voi kuitenkaan esittää ehtomuodossa, valokuvan tapahtumat ovat jo tapahtuneet, ne eivät ehkä tapahdu tulevaisuudessa. Paitsi, jos valokuvaa on muokattu kuvankäsittelyllä. Tällöin yleistäminen on hankalaa. Valokuvaa voidaan yksinkertaistetusti väittää ikkunaksi todellisuuteen. Kuvankäsittelyn avulla valokuvat voivat osoittaa myös sen, mikä voisi olla lopputulos. (Seppänen 2001, 17.)

Valokuva esiintyy aina imperfektissä. Kuva kertoo, mitä tapahtui, se ei välttämättä toistu enää. Seppänen esittää siis uudessa valossa kuluneen sanonnan: yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Tuhat sanaa voisi kertoa enemmän tapahtumahetken ajankohdasta kuin yksi tiukkaan rajattu kuva. (Seppänen 2001, 99.)

2.6 Kuvallinen kerronta sanomalehdissä

Lehtien vanhimmat uutisluontoiset kuvat voidaan jakaa kolmeen ryhmään: sota-kuvat, epäkohtia paljastavat yhteiskuntakriittiset kuvat (myös rikoskuvat) sekä urheilukuvat. Valokuvien asema parani lehdissä hitaasti, mutta kuvaajana leivän ansaitseminen oli hankalaa. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 18.)

Perivihollinen lienee kuitenkin ollut toimitussihteeri saksineen. Kerrotaan Uudessa Suomessa olleen toimitussihteerin, joka leikkasi vaikka kuvatulta henkilöltä pään pois saadakseen kuvan mahtumaan tarjolla olevalle palstalle. Kuva oli yksinkertaisesti palstantäytettä ja kuvaaja sai alistua siihen, että omat näkemykset olivat toisarvoisia. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 18.)

Lehtikuvaajat tekivät kaiken itse kuvan ottamisesta painopinnan valmistamiseen saakka. Sanomalehdissä yleistyivät vasta 1950-luvulla nopeat laattojen kaiveruskoneet. Tällöin kuvien käyttömahdollisuudet lisääntyivät ja uutiskuvien määrä kasvoi. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 18.)

Kuvien käyttötavat pakottivat alkuvuosien lehtikuvaajat ottamaan sellaisia kuvia, joissa näkyi kaikki mahdollinen. Lehdessä julkaistiin siis vain yksi kuva yhdestä tilaisuudesta. Lehtikuvaajan ottama toinen kuva oli vain varmuuden vuoksi, jos ensimmäinen kuva ei jostain syystä onnistunutkaan. Tuohon aikaan lehtikuvaajat käyttivät magnesiumsalamaa. Salama antoi tasaisen kirkkaan valon eturivistä takapenkin viimeisimpään nurkkaan saakka. Hankaluuksia tuli siinä vaiheessa, kun toinen kuvaaja halusi ottaa kuvan samasta tilanteesta. Eturivissä istuneet olivat nimittäin hienon tuhkapölyn peitossa. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 65.)

2.7 Kuvaajat järjestäytyivät

Lehtikuvaajat järjestäytyivät kerhoksi Suomessa sotien jälkeen vuonna 1947. Suomen Lehtikuvaajain Kerho –nimisen yhdistyksen tarkoituksena oli edistää kuvaajien ammattitaitoa sekä valvoa heidän taloudellisia etujaan. Perustuskouksen jälkeen pöytäkirjaan merkittiin ilmoitus lehtikuvien hinnan korotuksesta. Hinta nousi 250 markasta 400 markkaan. Ilmoitus lehtikuvien hinnan korotuksesta ei riittänyt, vaan korotuksen voimaan tulemiseksi kuvaajien ruveta neuvottelemaan eri tahojen edustajien kanssa. Lehtikuvaajat päätyivät lopulta lakkoon, jonka lopputuloksena toimittajat tarttuivat kameroihin kuvakorvausten toivossa. Lakon hyödyksi laskettaneen se, että lehtitaloihin alettiin lopulta palkata vakituisia kuvaajia. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 69.)

Värikuvat tulivat suomalaisten valokuvaajien kokeiluihin mukaan vasta 1950-luvun alussa. Väridiat kehitettiin aluksi Tanskassa ja myöhemmin Ruotsissa. Pitkien toimitusaikojen vuoksi kuvien vaatimia värejä alettiin kehittää myös Suomessa. Ongelmiksi nousivat värien erottelu sekä kuvioiden kohdistaminen. Varsinaisia värikuvatekniikalla toteutettuja reportaaseja nähtiin suomalaisessa lehdistössä vasta 1970-luvulla. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 108.)

Kuvajournalistin ammattitaidolle määriteltiin Suomen Lehtikuvaajain Kerhossa tiukat vaatimukset.

[Kuvaajan piti] – – *omata hyvä yleissivistys, tiedot fysiikasta, kemiasta, sosiologiasta, kielistä, historiasta, maantieteestä, taiteista.*

Hänellä on oltava sosiaalinen mieli, pidettävä ihmisistä. Seikkailumieltäkin vaaditaan, on mentävä minne tahansa innostuneena. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 114.)

Alkuvuosina valokuvat otettiin, koska kuvia oli saatava lehteen. Kuvassa saattoi olla joko tärkeäksi koettu henkilö tai auto-onnettomuus, jossa yksityiskohdat oli erikseen vielä osoitettu katsojalle. Kuvaajille ei ollut olemassa erillistä koulutusta. Monet valokuvaajat olivatkin saaneet taitonsa oppi-isiltä ja kirjoista itse lukemalla. Kuvaajat keskittyivät ennemminkin keskustelemaan kuvien valotus- ja kehitysajoista kuin tiedostamaan yhteiskunnan rakenteita ja sidoksia. Kuvaajat eivät mieltäneet itseään journalistien tavoin tiedonvälittäjiksi. (Suomen Lehtikuvaajat 1985, 115.)

3 PAIKALLISLEHTI – MEIDÄN LEHTI

Paikallislehti profiloituu vahvasti tietylle maantieteelliselle alueelle. Kuutti (2006, 163) on määritellyt paikallislehden sanomalehtimäiseksi ja tilauspohjaiseksi julkaisuksi, joka voidaan luokitella myös yritystoimintaa harjoittavaksi ja epäpoliittiseksi lehdeksi. Paikallislehti ilmestyy 1–4 kertaa viikossa ja se voi tilauspohjaltaan levittäytyä useankin kunnan alueelle. Paikallislehti on sisällöltään oman levikkialueensa tietojen välittäjä. (Kuutti 2006, 163.) Lehden sivuilla uutisoidaan niin urheilutulokset, taidenäyttelyt kuin kunnanvaltuustossa käsittelyssä olevat asemakaava-asiat.

”Hyvä paikallislehti toimii rajatulla alueella, mutta ei ole rajoittunut” määrittellään kustantajan ja kirjakauppiaan Orvo Mäkelän (1971, 7) toimittamassa paikallislehden teko-oppaassa. Mäkelä kuvaili jo 1970-luvulla paikallislehden menestymisen takeeksi sen, että lehti palvelee kaikkia kansalaispiirejä ja lehti pitäytyy paikallisissa asioissa.

Vuoden 2007 Valtakunnallisen paikallislehtitutkimuksen mukaan paikallislehteä lukee 89 prosenttia oman alueensa 15–79-vuotiaista. Kannesta kanteen tai kokonaan oman paikallislehensä lukee 61 prosenttia. Suomen paikallismedian toteuttaman tutkimuksen mukaan lukijat kokevat paikallislehden parhaaksi tietolähteekseen oman paikkakuntansa uutisten ja tapahtumien kertojana. (Valtakunnallinen paikallislehtitutkimus 2007.)

Paikallislehtien sivuilta selviävät lähialueen uutiset, tapahtumat, urheilut ja merkkiasiat niin politiikan kuin kulttuurinkin saralta. Seurakunnan tekemät päätökset sekä lukijoiden omat ilmoitukset ja päivittäistavarakauppojen mainokset ovat myös asioita, joita lukijat kaipaavat omalta paikallislehdeltyään. (Suomen paikallismediat.)

3.1 Paikallislehtien historiaa

Mynämäen rovasti Antti Lizelius julkaisi jo vuosina 1775–1776 Suomenkieliset Tietosanomat -nimistä ensimmäistä suomenkielistä sanomalehteä. Ensimmäiset varsinaiset paikallislehdet Suomeen syntyivät tiedonvälityksen sekä kansanvalistustyön tarpeisiin 1800-luvulla. (Kurunmäki 1995, 44.)

Jyrki Pietilän (1995, 35) mukaan Suomessa paikallisjournalismin alku sijoitetaan lehdistöntutkijoiden määrittelemänä yleisesti 1840-luvulle. Paikallisjournalismin isänä Suomessa pidetään Helsingfors Tidningaria ja siellä työskennellyttä toimittajaa Sakari Topeliusta. Helsingfors Tidningarissa uutisoitiin senaikaisen Helsingin asukkaiden pienet ilot ja surut. Ensimmäinen puhtaasti paikallislehdeksi luettava lehti on vuonna 1894 perustettu Tyrvään Sanomat. Tyrvään Sanomat on vanhin Suomessa yhtäjaksoisesti ilmestynyt paikallislehti. (Pietilä 1995, 35.)

Suomen itsenäistyttyä vuonna 1917 alettiin paikallislehtiä perustaa aiempaa enemmän. Paikallislehtiä syntyi vilkkaasti niin pikkukaupunkeihin kuin suurimpiin maalaispitäjiinkin. Paikallisia sanomalehtiä ilmestyi 1920-luvun lopulla 53 paikkakunnalla. Useita paikallislehtiä ilmestyi niin Hämeessä, Satakunnassa, Varsinais-Suomessa kuin Uudellamaallakin. (Kurunmäki 1995, 44.)

Ensimmäisten paikallislehtien perustajat olivat opettajia, kunnankirjureita tai kirjapanoalan ammattilaisia. Toimittajiksi päätyivät aikaisemmin kirjailijana leipänsä tienanneita miehiä. Liikemiesvetoisuus astui paikallislehtien kentälle vasta 1950-luvulla. Järjestöt ja kotiseutuyhdistykset aktivoituivat paikallislehtien perustajina 1950- ja 1960 -lukujen taitteessa. (Kurunmäki 1995, 46.)

Paikallislehti sai määritelmän ensimmäisen kerran silloin, kun Pitäjänlehtien Liitto perustettiin vuonna 1945. Paikallislehden määritelmään kuului jo tuolloin se, että lehti ilmestyi säännöllisesti, vähintään kerran viikossa, lehden levikkialueen pitäjät pystyttiin määrittelemään ja uutisaineiston piti muodostua pitäjien kunnallisista ja seurakunnallisista asioista. Lehti ei myöskään saanut edustaa määrät-

tyä puoluetta tai aatetta. Pitäjänlehti vaikutti nimekkeenä vanhanaikaiselta, joten paikallislehti-nimi otettiin käyttöön samalla, kun Pitäjänlehtien Liitto muuttui Paikallislehtien liitoksi vuonna 1963. Posti rajoitti paikallislehtien levikin erillisellä Postitaksa-asetuksella niin, että lehti sai levittyä enintään kahdeksaan toisiinsa rajoittuvaan kuntaan. (Kurunmäki 1995, 44.)

Paikallislehtien kasvun vuosikymmeniä olivat 1950- ja 1960-luvut. Kyseisinä vuosikymmeninä paikallislehtien määrä kolminkertaistui. Seuraavat vuosikymmenet synnyttivät omat paikallislehtensä niille paikkakunnille, joissa ei omaa lehteä vielä ollut. Paikallislehdet olivat levittyneet 1980-luvun puoliväliin mennessä koko Suomen kattavaksi lehtiverkostoksi. (Kurunmäki 1995, 45.)

3.2 Sanomalehtien Liiton Paikallislehtikilpailu

Sanomalehtien Liiton Paikallislehtikilpailu järjestetään vuosittain. Kilpailu on tarkoitettu Sanomalehtien Liiton jäsenille. Ensimmäinen paikallislehtikilpailu järjestettiin vuonna 1963. Kilpailussa Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen harjoitustoimitus arvioi lehtien kuvitusta ja ulkoasua sekä mielipidekirjoituksia ja juttujen sisältöä. Harjoitustoimitus tarkoittaa siis sitä, että lehtikuville pisteitä antavat henkilöt ovat vielä opiskelijoita. (Sanomalehtien Liitto.)

Opiskelijaraati antaa lehdille pisteitä kuvituksesta, asettelusta ja juttujen sisällöstä. Kolme eniten pisteitä saanutta lehteä ilmoitetaan pistejärjestyksessä. Kolmen kärjen ulkopuolelle sijoittuneille ilmoitetaan vain oma pistemäärä.

3.3 Uudenkaupungin Sanomat

Uudenkaupungin Sanomat ilmestyy tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin. Lehden levikki oli vuoden 2008 taloustietojen mukaan 7 378 lehteä. Lehden tilaajat asuvat pääsääntöisesti Uudenkaupungin, Kustavin, Vehmaan, Taivassalon, Pyhärannan ja Laitilan alueella. Uudenkaupungin Sanomat on perustettu vuonna

1890. Tabloidi-kokoisen lehden peittoprosentti Uudessakaupungissa on 72,5. (Uudenkaupungin Sanomien Mediatiedot 2009.)

Uudenkaupungin Sanomissa on keskimäärin 20 sivua ja kaikki lehdissä julkaistut kuvat ovat värikuvia muutamia 30 vuotta sitten kuvattuja arkistokuvia lukuun ottamatta. Uudenkaupungin Sanomat on Suomen Lehdistö 2009 -lehden mukaan viidenneksi suurin kolmipäiväinen lehti maassamme.

Uudenkaupungin Sanomissa toimittajat kuvaavat itse juttunsa. Valokuvausliikkeen ammattikuvaajaa käytetään ainoastaan tapauksissa, joissa toimittajat eivät itse ehdi kuvauspaikalle. Uudenkaupungin Sanomien vastaavana päätoimittajana on Matti Jussila. Turun Sanomien konserniin kuuluvassa lehdessä on viisi kuvaavaa toimittajaa sekä avustajia, jotka myös kuvaavat ja toimittavat omat artikkelinsa. Uudenkaupungin Sanomat sijoittui vuosien 2008 ja 2009 paikallislehtikilpailuissa kolmen kärjen ulkopuolelle.

3.4 Itä-Häme

Itä-Häme-lehti ilmestyy maanantaista lauantaihin eli kuusi kertaa viikossa. Paikallislehden levikki on Levikintarkastuksen mukaan vuonna 2008 ollut 11 752 kappaletta. Itä-Häme on kooltaan keskimäärin 24 sivua, ja lehden kuvat ovat värikuvia. Opinnäytteeseeni olen ottanut lehden numeroita vain tiistailta, torstailta ja lauantailta, jotta lehden vertaaminen Uudenkaupungin sanomiin onnistuisi sujuvammin.

Itä-Häme on perustettu vuonna 1927. Itä-Hämeen lukijapeitto vuoden 2007 mediakortin mukaan on 96 prosenttia alueen talouksista. Tabloidi-kokoista lehteä luetaan niin Joutsassa, Hartolassa, Sysmässä, Pertunmaalla kuin Heinolassakin. (Itä-Hämeen Mediatiedot 2007.)

Itä-Hämeellä on käytössään neljä omaa valokuvaajaa, kuvapääällikkö sekä useita toimitussihteereitä. Lehti ilmoittaa internetsivuillaan toimituksellisen henkilöstön määräksi 16 henkeä. Lehdessä on yleensä myös useita toimitusharjoittelijoi-

ta. Lisäksi Itä-Hämeessä on uutispäällikkö ja päätoimittaja. Itä-Hämeen vastaavana päätoimittajana on Jari Niemi. (Itä-Häme, Toimitus.)

Etelä-Suomen Sanomien konserniin kuuluva Itä-Häme on voittanut Suomen parhaan paikallislehden tittelin useampipäiväisten lehtien sarjoissa vuosina 2005 ja 2008.

3.5 Åland

Ahvenanmaalainen Åland ilmestyy maanantaista lauantaihin eli kuudesti viikossa. Tutkimuksessani on mukana kuitenkin numerot vain tiistailta, torstailta ja lauantailta. Åland-lehden levikki on vuoden 2008 levikintarkastuksen mukaan 9 753 kappaletta. Tilaajat ovat pääosin Ahvenanmaan alueelta. Ruotsinkielinen lehti on perustettu vuonna 1891. (Ålandstidningen.)

Ålandilla on 17 toimittajaa sekä kolme kuvaajaa. Erikseen ovat vielä uutispäälliköt urheilulle ja muille uutisille. Åland-lehden vastaava päätoimittaja on Niklas Lampi. (Ålandstidningen. Redaktion.)

Tabloidi-kokoinen Åland-lehti on tyypillisesti noin 32 sivua, ja lehtikuvat ovat pääosin värillisiä. Åland-lehti tuli Sanomalehtien liiton vuoden 2008 paikallislehtikilpailussa toiseksi. Åland voitti vuoden 2009 paikallislehtikilpailun. (Sanomalehtien liitto.)

4 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

Analysoin ja vertaan opinnäytetyössäni Uudenkaupungin Sanomien, Itä-Hämeen ja Åland-lehden kuvia. Käytän määrällistä sisällönerittelyä eli sisällönanalyysia kuvien tiettyjen piirteiden tarkasteluun. En arvioi kuvien laatua, eli sitä, ovatko kuvat hyviä tai huonoja.

Seppäsen (2005, 143) mukaan sisällönanalyysi on yksinkertaisimmillaan kuvien ja tekstin järjestelmällistä muuntamista numeroiksi. Tällä menetelmällä aineiston määrällisiä piirteitä käsitellään ja analysoidaan isoina joukkoina.

Selvitin tutkielmassani esimerkiksi vaaka- ja pystykuvien suhdetta, kuvissa esiintyvien henkilöiden määrää ja sitä, onko kuvissa toimintaa vai ei. Kuvan koko ratkaisee myös paljon. Olen määritellyt jokaiselle lehdelle sisällönerittelyn perusteella tyypillisimmät kuvat sekä sen, kuinka lehtien kuvakäytännöt poikkeavat toisistaan. Mainokset ja onnittelukuvat olen rajannut pois työstäni kokonaan. Kävin lehtien kuvat yksitellen läpi ja kirjasin taulukkoon merkin määriteltujen asioiden kohdalle. Työssäni esitän yhteenvedot näistä asioista.

Kolmen eri lehden valokuvia olen verrannut viikon otannalla kesäkuussa ja toisella otannalla lokakuussa. Valitsin toisen otoksen kesältä, koska halusin tarkastella muuttuvatko kuvat mahdollisten keveämpien aiheiden myötä. Otosviikot ovat siis 10.–14.6. 2008 ja 21.–25.10.2008.

Lokakuun otosviikko sijoittuu kunnallisvaalien kanssa samaan viikkoon. Tämä antaa tilaisuuden tarkastella, onko lehdissä käytetty paljon kunnanhallituksen ja valtuuston istuntosalikuvia vai onko kuntapolitiikan jutut kuvitettu aiheiden mukaisesti.

5 NUMEROT KERTOVAT – MÄÄRÄLLINEN ANALYYSI

Vertaan kolmen lehden kuvia keskenään kahden viikon otosjaksojen ajalta. Havainnollistan valokuvaan liittyviä tutkimustuloksiani kuvioilla ja taulukoilla sekä lyhyin esimerkkikuva-analyysin. Kuvioihin on kerätty tietoja kuvakokojen käytöstä. Katsojan mielenkiintoa voi nostaa esimerkiksi kuvakoon vaihtelulla. Kuuttin mukaan (2006, 105) kuvakoon avulla voidaan välittää haluttu määrä tietoa esimerkiksi kuvattavan kohteen ympäristöstä.

Sisällönerittelyssä taulukoihin on määritelty myös kuvassa esiintyvien henkilöiden lukumääriä sekä sitä, mitä kuvakulmia, eli kameran korkeustasoja kuvissa on käytetty. Kuvakulmat ovat keino sijoittaa katsoja tiettyyn kohtaan kuvan äärelle. Kuvaaja on toiminut ikään kuin katsojan silminä kiivetessään esimerkiksi korkealle kalliolle ottamaan kuvaa metsäpalosta. (Kuutti 2006, 106.)

5.1 Sivu- ja kuvamäärät otosjaksoilla

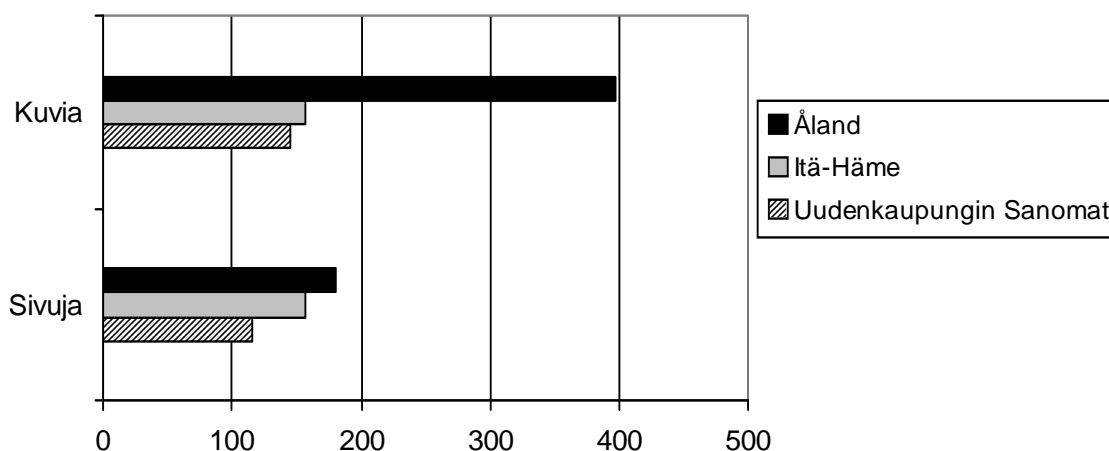
Lehdissä oli kahden viikon aikana yhteensä noin 700 valokuvaa. Taulukoinnista selvisi se, että Uudenkaupungin Sanomissa ja Itä-Hämeessä oli kesäaikaan vähemmän sivuja kuin syksyllä. Syksyllä lehdet käyttivät myös runsaammin kuvia kuin kesällä.

Åland-lehdessä oli kesäkuussa keskimäärin 30 sivua ja kuvia keskimäärin 61 jokaisessa lehdessä. Syksyn otantajaksolla lehdessä oli saman verran sivuja, mutta kuvien määrä oli keskimäärin 71. Kesä- ja syyskauden otosjaksojen yhteenlasketuksi keskiarvoksi Åland-lehden kuvien määrä oli 66 kuvaa lehteä kohden.

Uudenkaupungin Sanomissa kesäkuun otantajakson keskimääräinen sivumäärä lehteä kohden oli 20 ja kuvia kesäkuun lehdissä oli keskimäärin 23. Syksyn vastaavat määrät olivat 20 sivua ja 26 kuvaa. Uudenkaupungin Sanomissakin

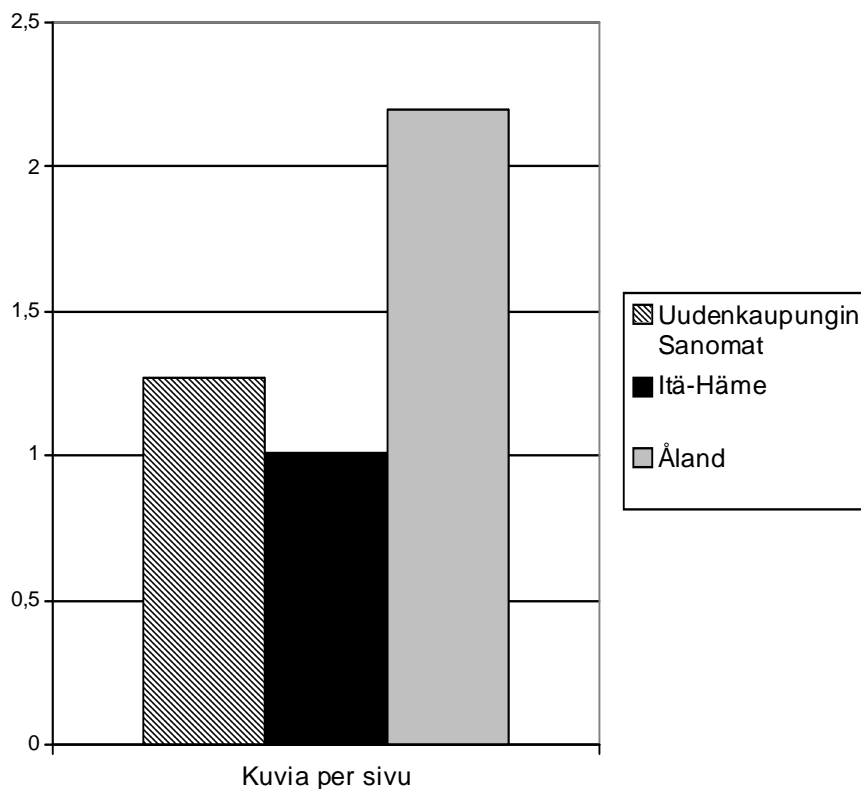
siis käytettiin syksyn tullen hieman enemmän valokuvia lehteä kohden. Kun huomioidaan molemmat otosajanjaksot, oli kuvia lehteä kohden keskimäärin 25.

Itä-Häme-lehdessä kesäkuun keskimääräinen sivumäärä 23 sivua. Kuvia kesäkaudella oli keskimäärin 25 lehteä kohden. Syyskaudella vastaavat luvut olivat 29 ja 28. Kesä- ja syyskauden keskiarvoiseksi sivumääräksi tuli 26 ja kuvien määräksi 27.

KUVIO 1. Kuvien ja sivujen määrä paikallislehdissä kahden viikon aikana

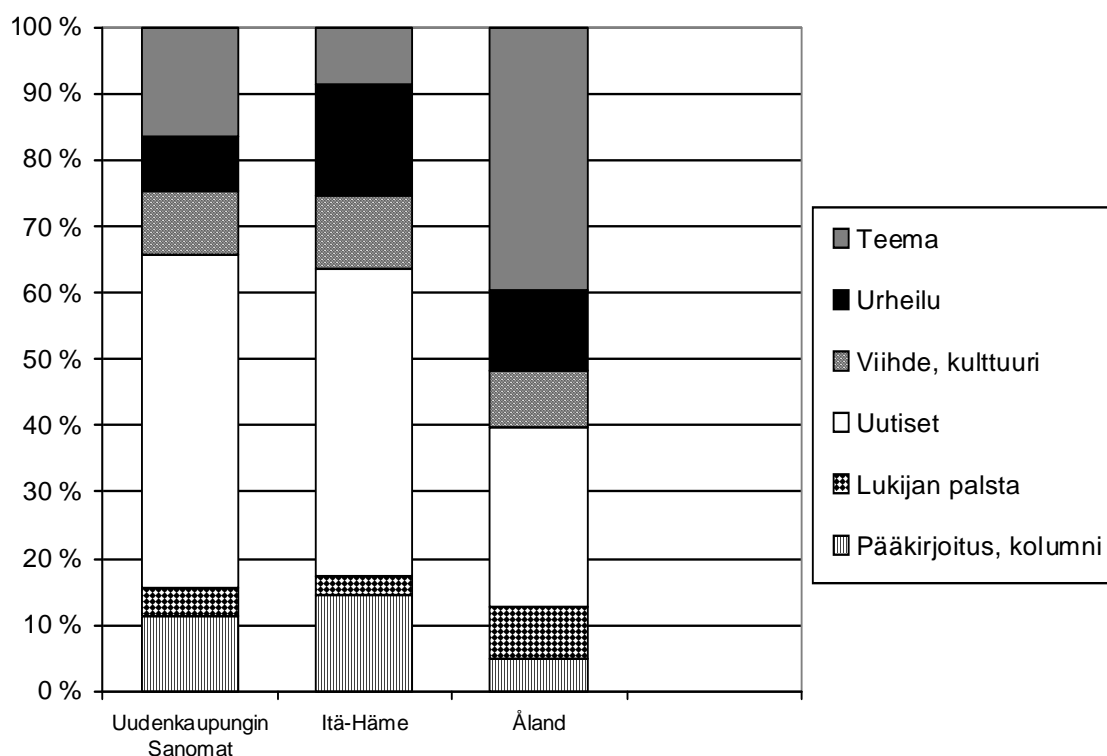
Åland-lehdessä oli kahden viikon aikana eniten sekä kuvia että sivuja. Ålandissa oli sivuja yhteensä 180 ja kuvia 396. Uudenkaupungin Sanomissa oli sivuja yhteensä 116 ja kuvia 145. Itä-Hämeessä sivuja oli yhteensä 156 ja kuvia 157. Åland-lehden kuvien määrä on siis yli kaksinkertainen verrattuna Uudenkaupungin Sanomien ja Itä-Hämeen kuvien lukumääriin (Kuvio 1).

KUVIO 2. Kuvien keskimääräinen lukumäärä sivua kohti kahden viikon aikana

Åland-lehdessä kuvia oli yli kaksi kertaa enemmän sivua kohden suhteessa Itä-Hämeeseen. Verrattuna Uudenkaupungin Sanomien kuviin, Ålandissa oli kuvia lähes kaksi kertaa enemmän. Åland-lehdessä kuvia oli sivulla keskimäärin 2,2. Uudenkaupungin Sanomissa oli kahden viikon keskiarvo 1,27 kuvaa sivua kohden. Itä-Hämeessä oli kuvia yhtä sivua kohden 1,01(Kuvio 2).

Åland-lehdessä oli kahden viikon eli yhteensä kuuden lehden otoksessa neljä lukijan ottamaa kuvaa. Itä-Hämeessä vastaava määrä oli yksi. Kuvia käytettiin lukijan mielipidepalstan yhteydessä kuvituksena. Uudenkaupungin Sanomissa ei ollut lukijoiden ottamia kuvia.

KUVIO 3. Osasto, jossa kuvia esiintyi prosenteiksi muutettuna eniten kahden viikon aikana

Åland-lehdessä oli eniten kuvia teemajutuissa ja seuraavaksi eniten uutisissa. Luokittelin teema-kategoriaan niin reportaasit, auto- ja liikennepalstat kuin perheeseen liittyvät artikkelitkin. Ålandin pääkirjoitus- ja kolumnisivuilla oli selkeästi vähemmän kuvia kuin kahdessa muussa lehdessä. Urheilukuvat olivat suosittuja kaikissa kolmessa lehdessä.

Uudenkaupungin Sanomien kuvista suurin osa oli uutissivulla. Pääkirjoitussivulla joka lehdessä olevat kolme kuvaa lisäsivät osaltaan kuvien määrää. Suosittuja kuvaosastoja tutkimukseni mukaan olivat myös teemakategorian kuvat.

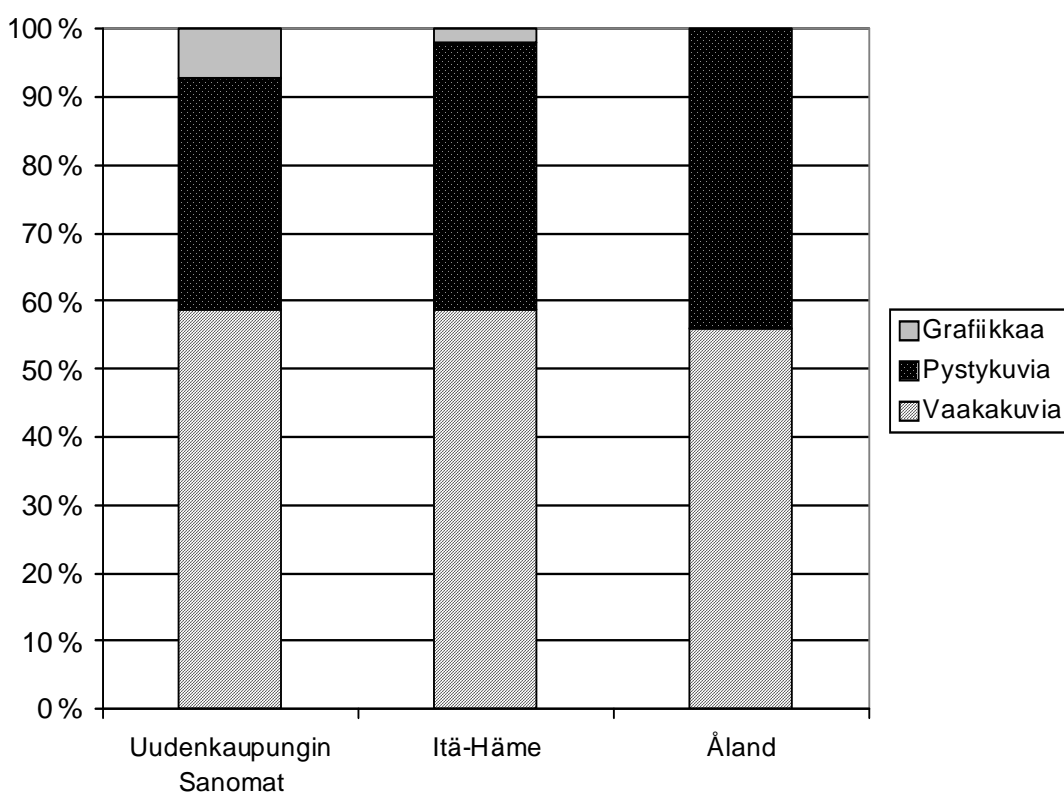
Itä-Hämeessä oli myös selkeästi eniten kuvia uutissivuilla. Urheilukuvia oli eniten Itä-Hämeessä, jossa urheiluosio paisuikin useamman sivun kokoiseksi. Itä-Hämeellä oli myös vähiten kuvitusta lukijan ääni-palstalla.

Selkeät erot lehtien kuvamäärissä eri osastoissa näyttävät johtuvan erityyppisistä painotuksista. Uudenkaupungin Sanomissa ja Itä-Hämeessä on enemmän

puhtaasti uutisiksi luokiteltavia juttuja, kun taas Åland on osittain jopa aikakausi-lehtimäinen sisällöltään.

5.2 Kuvatyyppit ja -koot otosjaksolla

Vaakakuvat olivat suosituimpia kuvamuotoja kaikissa kolmessa lehdessä. Vaakakuvat tuovat mukanaan elokuvamaisen vaikutelman, jolloin esillä olevan kohteen lisäksi myös tausta erottuu. Pystykuvat tai pystykuvista rajatut pikkukuvat sijoittuivat lehdissä usein taittopalan asemaan. Suurista kuvista pieniksi neliöiksi rajatut valokuvat vaikuttivat useimmiten siltä, että ne olivat valittu puhtaasti kuvitussyistä, jotakin oli pakko saada.

KUVIO 4. Vaakakuvien, pystykuvien ja grafiikan käyttö prosenteiksi muutettuna paikallislehdissä kahden viikon aikana

Eniten vaakakuvia käytettiin Uudenkaupungin Sanomissa sekä Itä-Hämeessä. Vastaavasti Åland-lehdessä pystykuvien osuus oli suurin kaikista kolmesta, mutta erot olivat kuitenkin vain muutaman prosentin luokkaa. Grafiikkaa Åland-lehdessä ei ollut kahden viikon ajalla yhtään.

Uudenkaupungin Sanomissa grafiikkaa oli eniten kaikista kolmesta lehdestä. Tämä selittyy uudesta asuinalueesta tehdyillä havainnepiirroksilla sekä taulukoilla. Grafiikaksi määrittelin erilaiset kuviot, logot ja havainnekuvat. Grafiikan määrä lehdissä oli kaiken kaikkiaan vähäinen.

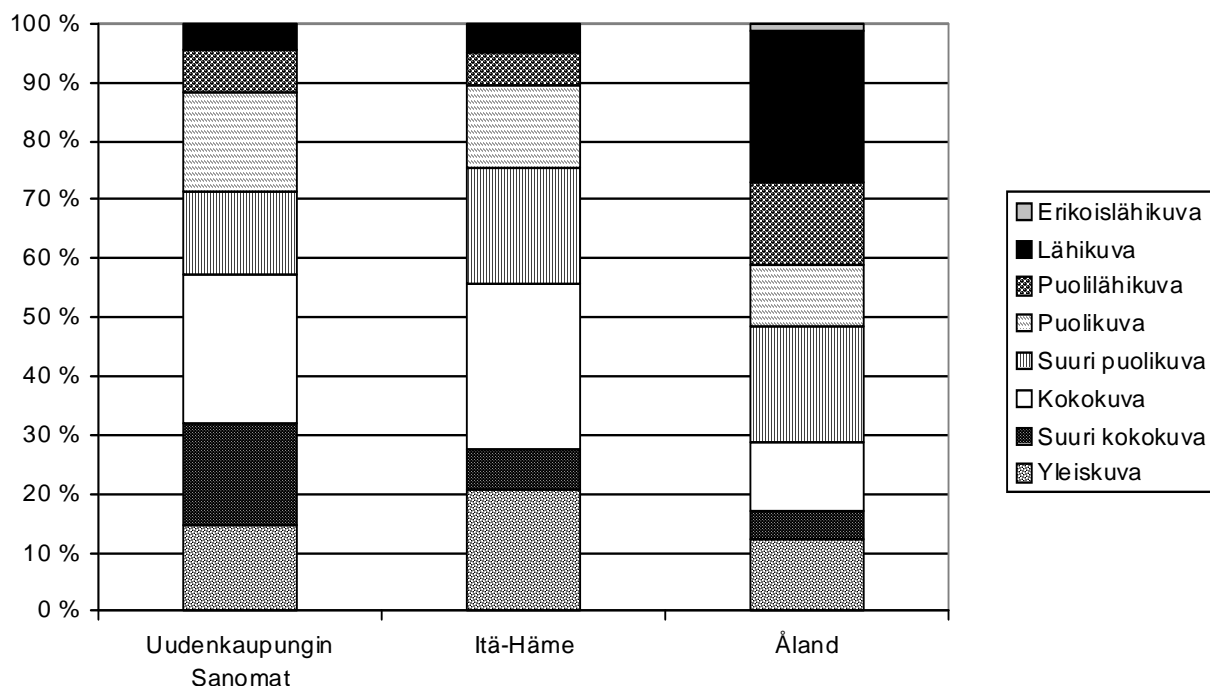
TAULUKKO 1. Vaaka- ja pystykuvien määrät ja keskimääräiset koot kahden viikon aikana

Lehti	Vaakakuvia	Keskiarvo kuvanleveys palstoissa (cm)	Pystykuvia	Keskiarvo kuvanleveys palstoissa (cm)
US	98	3,12	57	1,97
Itä-Häme	94	3,53	63	1,48
Åland	222	2,55	175	1,43

Itä-Häme ja Uudenkaupungin Sanomat luokitellaan kuusipalstaisiksi lehdiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että lehden yhdellä sivulla on kuusi palstaa ja aukeamalla kaksitoista. Åland-lehti puolestaan on viisipalstainen lehti.

Itä-Häme käyttää palstoina laskettuna kaikkein leveimpiä vaakakuvia, kun taas Åland-lehden vaakakuvat ovat kaikkein pienimpiä. Åland-lehden palstat ovat kuitenkin leveämpiä kuin kahden muun lehden palstat. Kaikkein suurimpia pystykuvia käytetään Uudenkaupungin Sanomissa. (Taulukko 1.)

Åland-lehti käyttää kolmesta keskenään verrattua lehdestä myös kaikkein pienimpiä pystykuvia. Åland-lehdellä on siis eniten kuvia kaikista kolmesta lehdestä, mutta kuvat ovat kooltaan pienempiä. Uudenkaupungin Sanomien yhden palstan leveydeksi saa laskemalla 39,5 millimetriä. Itä-Hämeen palstan leveys on sama kuin Uudenkaupungin Sanomissa. Åland-lehdessä on kaikkein leveimmät palstat, yhden palstan leveydeksi tulee 46 millimetriä.

KUVIO 5. Lehdissä eniten esiintyneet kuvakoot prosenteiksi muutettuna kahden viikon aikana

Åland-lehti suosi kuvakokoina eniten lähikuvaa ja suurta puolikuvaa. Itä-Häme-lehti käytti sivuillaan eniten kokokuvaa, yleiskuvaa ja suurta puolikuvaa. Uudenkaupungin Sanomissa kokokuva ja yleiskuvat esiintyivät useimmiten, kuitenkin lähes yhtä useasti lehdessä esiintyi kuvia myös suurina kokokuvina ja puolikuvina. Åland oli ainoa, jossa käytettiin kahden kuvan verran myös erikoislähikuvia. Erikoislähikuvassa oli esimerkiksi kesäisiä kukkia ja ampiainen. Tämä tukee myös tietoa siitä, että Åland-lehdessä oli kaikkein staattisimmat kuvat. Kaksi muuta lehteä suosi siis selkeästi laajoja kuvia, jotka näyttävät paljon myös taustaa tapahtumapaikasta. Uudenkaupungin Sanomien ja Itä-Hämeen kuvissa oli myös enemmän toimintaa kuin Ålandissa.

Tarkastelin myös eri kuvakulmien käyttöä kuvissa. Määrittelin vaihtoehdoiksi silmien korkeudelta otetun kuvan, yläkulmasta tai alakulmasta otetun kuvan tai vinon kuvakulman. Suosituimmiksi muodostuivat kaikissa kolmessa lehdessä silmien tasolta otetut kuvat. Yleisiä olivat kuitenkin myös kuvat, joissa kuvaaja

on ottanut kuvan ylöspäin. Vinoa kuvakulmaa eli sellaista kuvaa, jossa horisontti on selkeästi vinossa, käytettiin kolmesta lehdestä eniten Åland-lehdessä.

Kaikissa kolmessa lehdessä oli sattumalta tiistaina 10. kesäkuuta juttu metsäpaloista ja kulotuksesta. Kuvat ovat kaikki pysäytettyjä hetkiä metsäpalon torjunnasta tai kulotuksen talkoovahtiporukasta. Kuvissa ei ole lavastamisen ma-
kua eikä paloon liittymättömiä elementtejä.

Kaikki kolme lehteä ovat päätyneet laajaan kokokuvaan sekä puolikuvaan kuvituksessaan. Åland-lehdessä on kuitenkin myös suuri kokokuva sekä puolilähikuva ja lähikuva. Kuvat olivat sisällöltään pitkälti samantyyppisiä.

Uudenkaupungin Sanomissa *Kulotusalue syttyi uudelleen* -artikkeli oli pääuutis-
sivun eli viitossivun pääjuttuna kahdella eri kuvalla. Sivulla oli myös kolme pie-
nempää uutista. (Kuvat liite 1.)

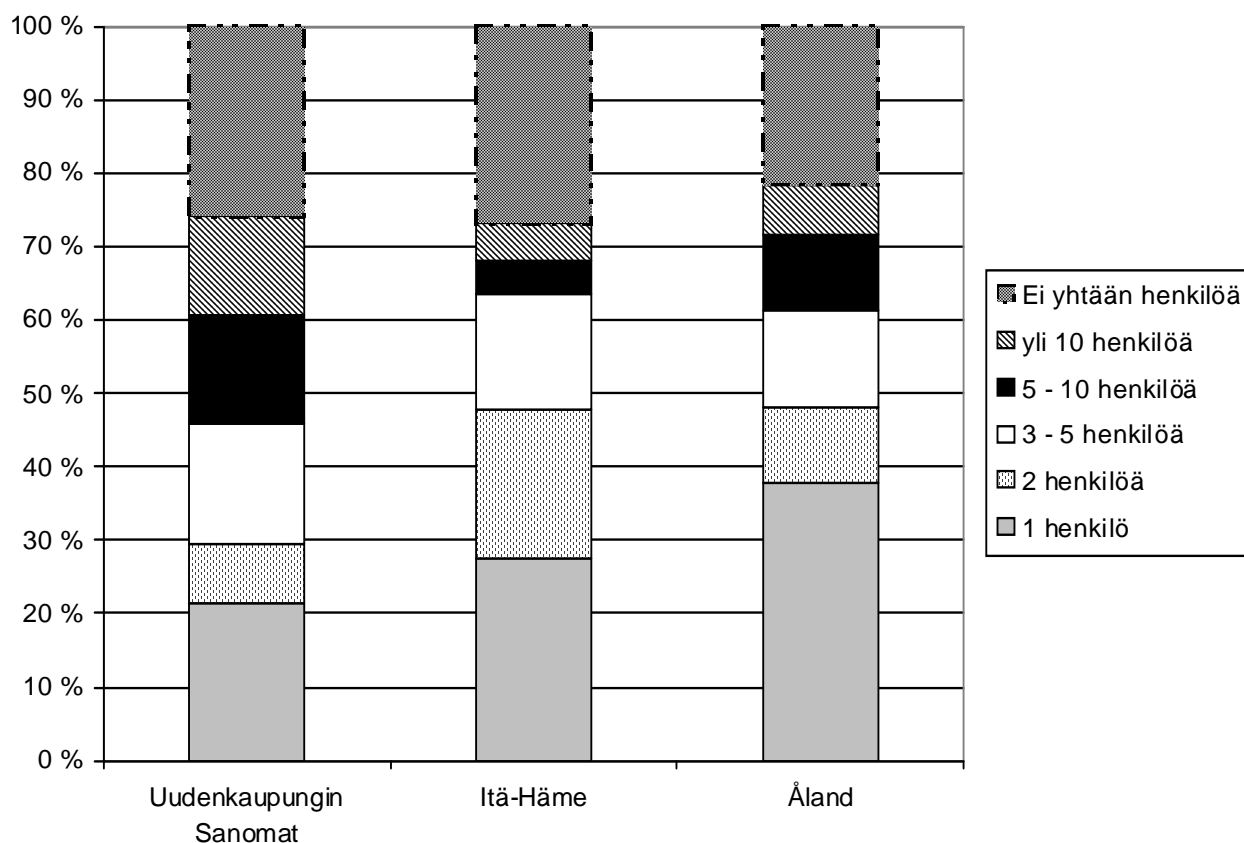
Uudenkaupungin Sanomien kuvissa oli palolaitoksen sammutuskalustoa. Kaksi
kuvan oikeassa reunassa olevaa paloautoa näyttää joutuneen rankan savun
keskelle. Kuvassa olevat puut ovat myös taipuneet kohti paloautoja, aivan kuin
tuli keräisi uutta voimaa vielä seuraavaan hyökkäykseen. Tahatonta komiikkaa
kahden kuvan välillä syntyy sillä, että pääkuvan viereen taitettu metsänhoitoyh-
distyksen toiminnanjohtaja osoittaa kuvassa oikealle, oman katseensa suun-
taan. Aivan, kuin hän kehottaisi lehden lukijaa syventymään tarkemmin artikke-
lin pääkuvaan.

Åland-lehden metsäpaloista kertova artikkeli oli sivuilla 8–9. *Här rasar skogs-
branden i Lemböre* -artikkeliin oli otettu mukaan kolme kuvaa. Artikkelin oli taitet-
tu aukeaman kokoiseksi siten, että oikean sivun reunaan jäi tilaa vielä paloon
liittyvään kainalojuttuun, jossa kerrottiin nuorten evakuoinnista neljän kuvan ke-
ra. (Liite 2.) Åland-lehti oli antanut metsäpaloa käsittelevälle artikkelille au-
keaman verran tilaa. Pääjutun ja kainaloiden yhteydessä oli yhteensä seitse-
män erikokoista valokuvaa. Metsäpaloa oli tarkasteltu kuvien myötä monesta
näkökulmasta. Åland-lehteen oli vangittu niin maastossa letkun kanssa kulke-

van palomiehen, helikopterista vettä alueelle pudottavan kuin metsässä leirillä olleiden nuortenkin näkökulmat.

Itä-Hämeen metsänhoitoa ja kulutusta käsittelevässä ”Tuli on hyvä renki metsänhoidossa” -artikkelissa oli kolme vaakakuvaa. Sivun kokoinen artikkeli on taitettu palveluhakemiston kanssa samalle aukeamalle. (Liite 3.)

Itä-Hämeen kuvat ovat ainoita kaikkien kolmen lehden kuvista, joihin on saatu vangittua vielä loimuavia liekkejä. Kuvan reunassa seisoskelevat miehet ihmettelevät liekkejä, eikä miehillä näytä olevan kiirettä mihinkään. Itä-Hämeen kolmessa kuvassa ei näy liekeistä huolimatta sammutuskalustoa enää ollenkaan.

KUVIO 6. Henkiöiden lukumäärä kuvissa prosenteiksi muutettuna kahden viikon aikana

Kaikissa lehdissä selkeästi eniten oli kuvia, joissa esiintyi ihmisiä. Runsas 20 prosenttia jokaisen lehden kuvista oli kuitenkin sellaisia, joissa ei esiintynyt henkilöitä ollenkaan (Kuvio 6). Tyypillisin esimerkki tällaisesta kuvasta oli rakennuksesta otettu kuva tai risteyskuva, jolla havainnollistettiin tietyn kadunpätkän ongelmakohtia.

Åland-lehti suosi erityisesti yhden hengen kuvia tai kuvia, joissa oli maisemaa tai rakennuksia. Itä-Häme suosi henkilökuvista eniten yhden tai kahden henkilön kuvia. Itä-Hämeessä oli kuitenkin kolmesta lehdestä eniten kuvia, joissa ei esiintynyt ihmisiä ollenkaan.

Uudenkaupungin Sanomissa yli viiden ja yli kymmenen hengen ryhmäkuvat olivat selvästi yleisempiä kuin muissa lehdissä. Tämä selittyy sillä, että lehti oli kuvannut paljon esimerkiksi kokouksia tai tapahtumia, joissa oli päädytty kuvaamaan suuria ihmisjoukkoja.

Itä-Hämeessä, Uudenkaupungin Sanomissa ja Åland-lehdessä on kaikissa runsaasti tiedotustilaisuuksista sekä kunnanvaltuuston istunnoista tehtyjä uutisia. Kuvitusta seuraamalla huomaa, että ensimmäiset tiedotustilaisuudesta tai valtuuston kokouksesta tehdyt uutiskuvat ovat otettu suoraan itse tiedotustilaisuudesta. Kuvissa istutaan ravintolassa, kokoushuoneessa tai valtuustosalissa isona ryhmänä tai riveissä. Jos aihe on tuottanut lisä uutisointia myöhempiin lehden numeroihin, on kuvitukseen otettu mukaan jo asiaan liittyvää aineistoa, kuten esimerkiksi kouluverkon supistamista käsitelleessä jutussa. Toimitukset ovat saaneet kutsut tiedotustilaisuuksiin etukäteen ja kutsussa yleensä kerrotaan aiheesta lisätietoja, joten eri lehdet olisivat voineet miettiä uutistensa kuvitusta etukäteen. Näin olisi ehkä välttytty valokuvilta, joissa päättäjät istuskelevat kahvikuppineen pöydän ääressä.

Itä-Hämeessä lauantaina 14. kesäkuuta julkaistussa *Stora Enso ja Vattenfall löivät lämmintä kättä Rautsalossa* -artikkelissa on valokuva otettu suoraan tiedotustilaisuudesta. Viisipalstaisen artikkelin kuvassa esiintyvät kolme miestä istuvat pöydän ääressä. Kuvaan on haettu mielenkiintoa sillä, että pöydän kuvaan tuoma linja on laitettu vinoon. Yksi kolmesta miehestä katsoo kameraan,

keskellä istuva mies tuijottaa tyhjyyteen ja kolmas mies selittää lämpöyhteistyöstä kädet heiluen. Uutinen on lehden seitsemännellä sivulla täyttäen 2/3 osaa sivusta. (Liite 4.)

Itä-Hämeen kuvaajan tiedotustilaisuudesta ottama kuva on ainoa kolmesta esimerkkikuvasta, jossa näkyy varsinaisesti liikettä. Itä-Hämeen kuvassa on annettu myös kaikkein vähiten tilaa pöydälle ja sillä sijaitseville tavaroille. Miehet on rajattu kuvaan reunoista tarkasti. Pään päälle on jätetty tilaa ikään kuin ajatusten vapaalle virtaamiselle.

Uudenkaupungin Sanomissa lauantaina 14. kesäkuuta ollut artikkeli *Opetusterveyskeskukselle kiitosta sekä opiskelijoilta että potilailta* on kuvitettu hankkeen tiedotustilaisuudesta otetulla kuvalla. Kuvassa istuu kolme naista ravintolan kabinetissa. Kuusipalstaisen artikkelin kuvaan olisi saanut lisää rytmiä tiukemmalta rajauksella, nyt reunimmaisten naisten ja kuvan reunojen väliin jää vielä ylimääräistä tilaa, joka ei kuitenkaan tuo lisäarvoa kuvalle. Naisten edessä olevalla pöydällä näkyy runsaasti astioita, pöytä täyttää vaakasuunnassa kuvasta lähes puolet. Seitsemännen sivun uutiskuvaan ei tuo lisäarvoa se, että lukija näkee maustesirottimet, kukka-asetelmat, likaiset lautaset sekä puhujien kansiot. Kaikki kuvassa olevat naiset katsovat suoraan kameraan. Keskellä istuvan naisen olkapäästä näyttää kasvavan kukka-asetelma sekä päästä nelihaarainen kynttelikkö. (Liite 5.)

Uudenkaupungin Sanomien kuva vaikuttaa likaisten lautasten vuoksi siltä, kuin toimittaja olisi jäänyt vielä tiedotustilaisuuden jälkeen paikalle ottamaan kuvan. Uudenkaupungin Sanomien kuva poikkesi edukseen värykseltään kahden muun lehden musta-harmaa-ruskea-sävyisistä kuvistaan. Uudenkaupungin Sanomien kuvassa väriä tuli naisten vaatetuksesta sekä kukka-asetelmista.

Åland-lehden lokakuun 21. päivän numerossa on uutisoitu viitossivulla *Porko valdes till ny ordförande i Ått*. Kaksipalstainen artikkeli on kuvitettu kahdella kokouskuvalla. Isompi kuva on otettu kokoushuoneesta, jossa pitkän pöydän ääressä istuu mustapukuisia, keskenään keskustelevia miehiä. Taustalla näkyy valkokankaan edessä luennoiva mies ja kuvan etualalla suoraan kameraan kat-

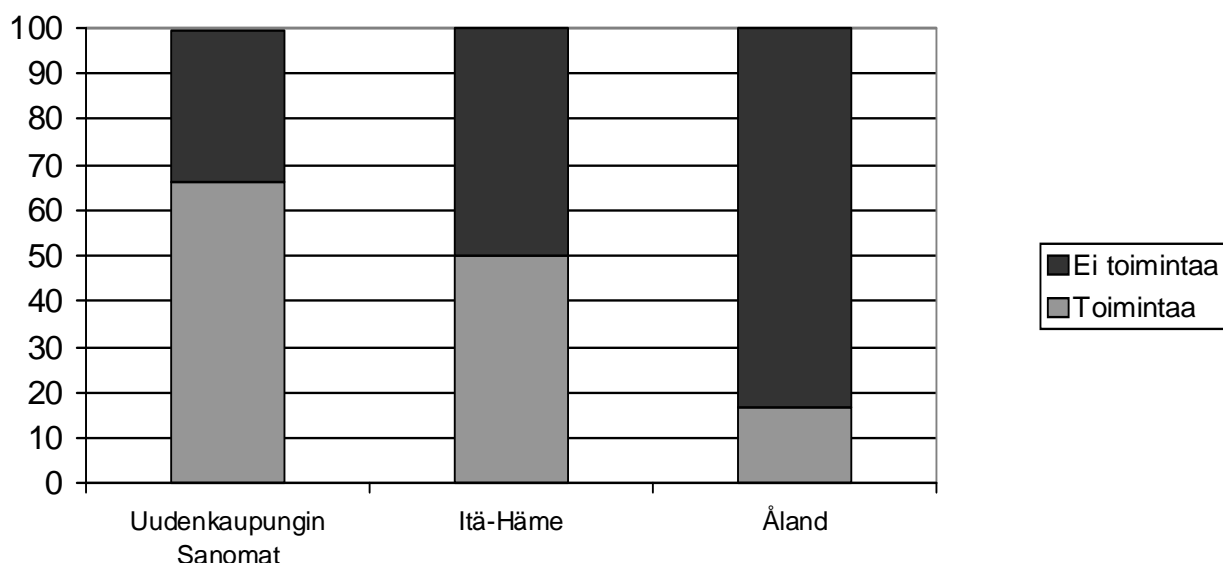
soo otsikossa mainittu Porko. Pienemmässä kuvassa on kamera keikautettu vinoon ja uudesta johtajan valinnasta vastanneet henkilöt näyttävät istuvan oikealle kallellaan. (Liite 6.)

Kolmesta samantyyppisen artikkelin kuvituksesta erottui edukseen Åland-lehden valitsema kuvitus. Kahdella pienellä kuvalla varustettu artikkeli oli kuvitettu tiedotustilaisuudesta otetuilla kuvilla niin kuin kahden muunkin lehden kuvat. Mielenkiintoisella kuvakulmalla on kuitenkin suuri merkitys.

Kahdella kuvalla on artikkeliin tuotu kuvitusta kahdesta näkökulmasta. Suuremmassa kuvassa uudeksi hallituksen puheenjohtajaksi valittu mies katsoo suoraan kameraan kuin olkiaan kohauttaen. Pienemmässä kuvassa näytetään uuden puheenjohtajan valinnasta päättänyt hallitus.

5.3 Toiminta kuvissa

Kolmen lehden kuvissa esiintyi myös vaihteleva määrä toimintaa. Toiminnalliseksi kuvaksi olen määritellyt kuvat, joissa tehdään jotakin. Kuvassa pelataan esimerkiksi jääkiekkoa, lauletaan, syödään jäätelöä tai juostaan.

KUVIO 7. Toiminnan prosentuaalinen määrä kuvissa kahden viikon aikana

Kaikkein toiminnallisimpia kuvia oli Uudenkaupungin Sanomissa, jossa 2/3 kuvista sisälsi toimintaa. Itä-Hämeen kuvissa toiminnalliset ja staattiset kuvat olivat tasoissa. Åland-lehden kuvista vain 1/6 sisälsi toimintaa. Ålandin kuvat siis olivat kaikkien staattisimpia. Tulos yllätti minut, koska Itä-Häme ja Åland saivat kiitosta valokuvistaan Sanomalehtien Liiton paikallislehtikilpailussa. Yleensä hyväksi kuviksi mielletään sellaiset kuvat, joissa on toimintaa. Tämä väite ei tunnu pitävän tutkielmassani mukana olevien kuvien kohdalla paikkaansa.

Urheiluartikkelit olivat tyypillisesti kuvitettu kolmessa eri paikallislehdessä toimintakuvilla. Yhteistä urheilu-uutisten aihetta ei Uudenkaupungin Sanomista, Itä-Hämeestä ja Ålandista löytynyt kahden viikon otannan ajalta. Aiheet vaihtelivat jääkiekosta sählyyn sekä koripallosta golfaukseen. Yhteistä lehtien urheilkuvissa kuitenkin oli se, että niissä oli aina selkeä päähenkilö. Kuviin oli saatu vangittua aidon urheilusuorituksen tuntu.

Åland-lehden kesäkuun 10. päivän lehdessä urheilusivujen pääuutisena oli *Laddat för efterlängtat derbyfest*. Kolmepalstaisessa kuvassa näkyy viisi jalkapalloilijaa, joista kolme on mukana tiukassa tilanteessa. Sini- ja kelta-asuiset pelaajat kisaavat hikisenä ulkonurmella. Siniasuinen yrittää suojella palloa ja

kaksi vastustajan kelta-asuista pelaajaa yrittää potkaista pallon pois. Taustalla näkyvät kaksi muuta pelaajaa näyttävät seuraavan tiukkaa tilannetta. (Liiite 7)

Itä-Hämeen torstaina 12. kesäkuuta julkaistussa salibandyartikkelissa *BB-88:sta liigaan ja mahdollisesti takaisin* on kuvitettu kahdella kuvalla. Pääkuvana on kuusipalstainen kuva miehestä, joka on juuri laukaissut mailallaan pallon eteenpäin. Pelaajan liike on pysäytetty ja hänen intensiivinen katseensa tuijottaa pallon menosuuntaan. Pienemmässä, kaksipalstaisessa, kuvassa molempien joukkueen parit ovat juuri kääntymässä kohti kentän toiselle reunalle lentänyttä palloa. Salibandykuvat on otettu sisätiloissa, toinen kuva on sävyiltään harmaa ja toinen sinertävä. (Liiite 8)

Uudenkaupungin Sanomien lokakuun 25. päivä lauantain urheiluartikkeli käsittelee koripalloa. *Korihait jatkaa tutulla linjalla* -artikkeli on kuvitettu kolmepalstaisella keltasävyisellä pystykuvalla, jossa valkoasuinen koripalloilija on juuri tekemässä korin. Puna-asuinen koripalloilija on askeleen vastustajansa takana ja katsoo säikähtäneen näköisenä kohti koria. Kuvan taka-alalla näkyy myös runsaasti yleisöä, joiden katseet ovat kohdistuneet kohti koria. (Ks. liite 9.)

Kolmen lehden erot urheilukuvien käytössä olivat pieniä. Kaikki suosivat verrattain suuria urheilukuvia. Yhteistä oli myös se, että kuvituksena suosittiin mieluummin tilannekuvia pelin tiimellyksestä kuin palkintopallilta napattuja poseerauskuvia. Urheilusivuille valitut pystykuvat vaikuttivat dynaamisellimta kuin vaakakuvat.

Itä-Häme ja Åland käyttivät urheilusivuillaan runsaasti pikkukuvia tai faktalaatikoita. Artikkeleista oli myös nostettu palstojen väliin esiin mielenkiintoisimpia sitaatteja. Uudenkaupungin Sanomien urheilusivulla saattoi olla yksi kuvitettu iso uutinen ja monta pienempää uutista ilman kuvaa.

7 UUDENKAUPUNGIN SANOMIEN KOHDERYHMÄHAASTATTELU

Järjestin opinnäytteeseeni liittyvän Uudenkaupungin Sanomien kuvitusta koskevan focus-groupin eli kohderyhmähaastattelun toukokuun 25. ja 26. päivinä vuonna 2009. Kohderyhmähaastattelun paikkana oli Uudenkaupungin Sanomien toimitus. Haastatteluun osallistuville oli kerrottu etukäteen se, että heille esitetään kysymyksiä lehtikuvista. Kehotin heitä etukäteen kutsuvaiheessa pohtimaan omaa käyttäytymistään lehtikuvien suhteen. Mikä saa heidät lukemaan tietyn artikkelin, kuva vai otsikko?

Haastateltavat kokosin Uudenkaupungin Sanomien päätoimittajan kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen. Tärkeintä oli saada monenikäisten lukijoiden mielipiteet kuuluviin. Halusin myös mukaan ihmisiä, joilla oli erilaiset koulutustasot. Ryhmät saatiin kasaan ”puskaradiota” hyödyntämällä. Osallistujille ei maksettu palkkiota, mutta he saivat vaivanpalkaksi kahvit analysoinnin lomassa. Kohderyhmähaastatteluun osallistuneille lukijoille luvattiin myös anonymiteetti.

7.1 Lukijaryhmän esittely

Kohderyhmähaastatteluihin osallistui yhteensä 10 henkilöä. Haastattelut tehtiin peräkkäisinä päivinä kahdessa viiden hengen pienryhmässä. Haastatteluihin käytettiin molemmilla kerroilla tunti. Haastattelussa mietittiin Uudenkaupungin Sanomien kuvitusta ja sen kehittämistä.

Kahteen erilliseen ryhmähaastatteluun osallistui lukijoita monesta ikäluokasta. Nuorimmat olivat 17-vuotias tyttö ja 18-vuotias poika. Seuraava ikäluokka oli 20–30-vuotiaat, joihin kuuluivat 24- ja 25-vuotiaat naiset. 30–40-vuotiaita lukijoita edusti 36-vuotias nainen. Keski-ikäisiä lukijoita raadissa edustivat 49-vuotias sekä 41-vuotias nainen. Eläkeikäisiä edustivat 63-vuotias nainen sekä kaksi 65-vuotiasta miestä.

Lukijaraatiin valittiin tarkoituksella enemmän iäkkäitä kuin nuoria, koska sanomalehtien peittoprosentti on vanhemmissa ikäryhmissä suurempi. Sama käsitys on myös Uudenkaupungin Sanomien päätoimittajalla oman lehensä lukijoiden ikäluokasta. Sanomalehtien liiton vuoden 2008 lukijatietojen mukaan sanomalehtien peittoprosentti on suurin 55–64-vuotiaiden keskuudessa.

TAULUKKO 2: Sanomalehtien peittoprosentti ikäryhmittäin. (Lähde: Suomen lehdistö)

Ikäluokat	Peittoprosentti
12–19 vuotta	63
20–24 vuotta	66
25–39 vuotta	66
30–34 vuotta	74
35–29 vuotta	80
40–44 vuotta	82
45–49 vuotta	84
50–54 vuotta	87
55–64 vuotta	88
65– vuotta	87

7.2 Haastattelun toteuttaminen

Kohderyhmähaastattelu toteutettiin puolistrukturoiduin kysymyksin. Olin hahmotellut etukäteen asioita, joista halusin keskustella lukijoiden kanssa. Olin koonnut parikymmentä kysymystä valmiiksi (Liite 10: Kohderyhmähaastattelun puolistrukturoitu kysymysrunko). Annoin kohderyhmähaastattelussa tilaa poiketa myös etukäteen mietityistä kysymyksistä. Äänitin käydyt keskustelut sellaiseen. Keskustelut litteroin auki, jonka jälkeen sain käyttööni yli 15 sivua lukijoiden kommentteja. Jättäydyin itse keskustelujen ulkopuolelle kysymysten esittämisen jälkeen. Kohderyhmähaastatteluun valitut lukijat esittivät itse myös jatkokysymyksiä toisilleen. Lukijat saivat selata keskustelun aikana Uudenkaupungin Sanomia opinnäytteeni otosviikoilta.

Haastatteluun osallistuvien kesken syntyi monenlaista keskustelua. Suurin osa kysymyksistä sai yksimielisen vastauksen, mutta joistakin asioista heräsi myös

kiivasta väittelyä. Kehitysehdotuksia syntyi kuvakulmien ja kuvan rajausten suhteen. Samoihin vanhoihin kuvissa esiintyneisiin kasvoihin lukijat olivat jo kyllästyneitä. Lukijoiden mielestä kuvat luovat sekä mielikuvia että tuovat artikkeliin todellisuutta. He kokivat kuvitetun artikkelin tärkeäksi kuvittamatonta artikkelia tärkeämmäksi.

7.3 Arkistokuville murskatuomio

Lukijoiden kesken heräsi kiivasta keskustelua arkistokuvista. Lukijat kommentoivat arkistosta otettuja kuvia mielenkiinnottomiksi. Uusien kuvien ottaminen on teknisesti helppoa ja niiden avulla todistettaisiin lukijoiden mielestä myös se, että lehti pystyy uusiutumaan ja haluaa panostaa ulkoasuunsa.

Arkistokuvien käyttäminen on hölmöä. Uudet kuvat ois jännempiä ja ne oisivat mielenkiintoisia. Arkistokuvia ei saisi käyttää, ainakaan kauhean usein.

Jo aikaisemmin nähty kuva ei herätä ollenkaan kiinnostusta. Siitä tulee sellanen olo, ettei oo nähty lukijan eteen vaivaa ollenkaan.

Arkistokuvien käyttö toi lukijoille mielikuvia vanhoista uutisista. Keskustelua herätti myös se, että saman yhtymän lehdet, tässä tapauksessa Uudenkaupungin Sanomat, Laitilan Sanomat ja Turun Sanomat, käyttävät samoja arkistokuvia. Arkistokuvien käyttö etäännyttää lukijoita artikkelista.

Se jotenkin tuntuu, ettei asiat ole uusia. Se pelkkä vanha kuva voi antaa ainakin mulle sellasen vaikutelman. Jotenkin kun vertaa siihen, että nykyaikaina on aina mahdollista ottaa uusi kuva nopeasti. Ja oikein kiinnittää huomiota, että sama arkistokuva voi olla Turkkarissa, Laitilan Sanomissa ja Ukin Sanomissa.

Onhan se vähän sama, kuin jonkun kirjan kanssa. Ottaa sen niinku käteensä ja lukee vähän ja sitten toteaaakin, että mä olen lukenut tän kirjan tai nähnyt kuvan, mä laitan sen pois. Ei mua kiinnosta uusinnat.

Eri asia se on sitten niissä 30 vuotta sitten arkistokuvissa. Niistä on hauska katsoakin, kuinka ihmiset on muuttuneet niin pitkässä ajassa. Tämmösissä tapauksissa tietty saa käyttää arkistoja.

Kysyin lukijoilta keskustelun edetessä, vaikuttaako arkistokuvan käyttö artikkelin mielenkiintoisuuteen. He olivat yksimielisiä sen suhteen, että jo nähdyllä arkistokuvalla kuvitetun artikkelin lukeminen saattaa jäädä silmäilyasteelle.

7.4 Otsikko ja kuvat artikkelin koukuina

Lehtitaloissa panostetaan otsikkoihin ja niihin sisältyviin ”koukkuihin”. Kysyin lukijoilta, mikä asia heillä ratkaisee sen, lukevatko he artikkelin vai eivät. Lukijat kertoivat, että kuvien ja otsikon yhteispeli ratkaisee. Aihekin ratkaisee, mutta jos kuivalle aiheelle on keksitty hauska kuvitus ja vetävä otsikko, tulee artikkeli luetua kuin varkain.

Mä katson ensimmäiseksi sen yleisilmeen. Kuva tulee siinä aukeamaa katsoessa vastaan ja sitten mä päätän luenko mä sen artikkelin vaiko en.

Minä katson layoutin ja otsikot. Kivasti taitettu sivu on jotenkin lukijaystävällisempi. Toisaalta onhan ihmisetkin erilaisia, toiset on auditiivisia, toiset kineettisiä tai visuaalisia. Hyvä taitto kuitenkin ratkaisee paljon, kuvat on laitettu kivasti ja ilmaa on sopivasti välissä. Otsikot on silti se, mitä mä luen, kuvat nousee paremmin esiin hyvässä yleisilmeessä. Kuva on salamannopea signaali, josta tekee jo jotenkin alitajuisesti päätöksen lukemisesta.

Eräs lukijoista oli sattumalta opiskellut jonkin verran lehtien layoutia ja asettelua. Hän kiinnitti huomiota siihen, etteivät lehtien sivut saisi olla liian tiukkaan taitettuja. Sivuille pitäisi jättää tilaa suurille kuville mieluummin, kuin että sivut täytettäisiin reunasta reunaan pienellä tekstillä. Mielenpide-eroja syntyi kuvien ja tekstien kertovuudesta. Toinen kaipasi artikkelin yhteyteen kuvia tunnelmaa luomaan, toinen luottaa toimittajan sanoilla kertomisen kykyyn.

Kuvan on oltava hyvä, jotta mua kiinnostaisi ensimmäiseksi kuvat. Lehdissä on yleensä tosi paljon huonoja kuvia, sen täytyykin poiketa totutusta jotenkin, että siihen kiinnittäisi huomion sillai otsikon ohi.

Nää on sellasia arvokysymyksiä. Otsikko ja kuva on niinko kilpajuoksussa keskenään, mutta kyllähän se artikkelin aihekin musta ratkaisee. En mä mistään lannoituksesta tai urheilusta silti artikkelia lukisi vaikka siinä olisi kuinka hyvä otsikko ja oivaltava kuva.

Mutta siis kyllä jos mielikuvista ruvetaan puhumaan, niin mä tarviin molemmat siihen. Kuva kertoo tietty paljon, mutta jos on ollut hyvä toimittaja, se rakentaa tekstinkin sillai, että pelkästään lukemalla sen pääsee paikan päälle ja aistimaan tuoksut ja kuultavat asiat.

7.5 Lehtikuviin palataan yhä uudestaan

Monet haastatteluun osallistuneista lukevat oman lehtensä aamupalapöydässä, jotta he tietävät, mistä päivän aikana puhutaan. Otsikot, kuvat ja kuvatekstit silmäillään nopeasti, koska niistä saa yleiskuvan aiheesta. Lukijat kertovat myös, että lehden pariin palataan vielä illalla, jolloin kuvia katsotaan tarkemmin ja etsitään niitä tuttuja paikkoja ja kasvoja. Lukijat kokivat, etteivät lehtikuvat saa olla pelkkää kasvogalleriaa, vaan niiden on tuotava myös lisäinfoa artikkeliin. Osa lukijoista selasi lehden ensin otsikot ja kuvat katsoen, jonka jälkeen he syvenyivät tiettyihin artikkeleihin. Toisaalta toinen puoli lukijoista luki tunnollisesti lehden sivu kerrallaan.

Viime aikoina mä olen ruvennut katsomaan niitä kuvia tosi tarkkaan, nyt kun mä olen jäänyt eläkkeelle. Mä saatan palata kuviin vielä uudestaankin. Hyvän aika, siis kuvathan on tosi mielenkiintoisia, sieltä rupee oikeen etsimään niitä tuttuja kasvoja. Huomaa jonkun tutun, jonka olen tavannut jossain ja tajuaa, että aijaa, tollas-ta hommaa hän tekee, mielenkiintosta. Siitä oppii lisää kaupunkilaisista.

Lukijoiden huomion kiinnittävät poikkeukselliset kuvat, jotka idealta tai sisällöltään eroavat tavanomaisesta. Toisaalta haastateltavat myöntävät suoraan, että paikallislehden kuvia katsotaan myös niiden tuttujen kasvojen toivossa. Lukijat eivät kuitenkaan olleet yksimielisiä; toinen tilaa lehteä juuri niiden tuttujen kas-

vojen vuoksi, toisen mielestä viikosta toiseen lehtien sivuilla toistuvat kasvot ovat suorastaan ärsyttäviä.

Katson sellaisia kuvia, joissa ei ole suuria määriä ihmisiä. Sellasia luokkakuvamaisia kuvia on liikaa, niistä ei erota ihmisiä. Katson poikkeuksellisia kuvia. Jos vaikkapa urheilusta on kuva, jossa ihmiset seisoo rivissä kasvot kameraan päin, se ei ole aito. Mieluummin katson kuvia urheilusuorituksesta. Toimintakuvia enemmän, ei sellaisia epäaitoja poseerauksia!

Mutta siis jos puhutaan niistä tutuista naamoista vielä. Ei sekään mun mielestä ole oikein. Jos kaupungissa on joku 16 000 asukasta ja aina samat naamat lehdissä. Lehden pitäis ennemminkin herättää ajatuksia. Kaikki tuttu on turhaa, koska se on, no tuttua jo. En mä tuttuja etsi. Se on lehden tehtävä etsiä jotakin uutta ja virkistävää näytettävää arjesta myös.

No mä taas aluksi ajattelin, että siksihän mä sitä lehteä tilaan. Etsin tuttuja, vähän niin kuin uteliaisuudesta, mutta sitten mä mietin, että täytyyhän lehden tarjota jotakin uutta vastineeksi rahoista. Kuvistakin voi saada tietoa eikä kerrata vanhoi kasvoja.

7.6 Lapsia lisää, mutta ei ryhmäkuvia

Kysyttäessä kohderyhmähaastatteluihin osallistuneiden kiinnostusta tietyn aihepiirin kuviin olivat vastaukset kovin moninaisia. Yksi kaipasi valokuvaan enemmän puutarhanhoitoa ja sisustusta, toinen valitti matkareportaaseista, joissa näkyivät samantyyppiset ulkomaankuvat kuin monissa matkalehdissä. Pieniä lapsia kuitenkin kaivattiin lisää lehden kuvitukseen.

Mun mielestä esimerkiksi urheilujutuissa on kiva katsoa, että ketkä pienet ihmiset ovat päässeet mitaleille tällä kertaa. Jotenkin kun ajattelee, että se on heille itselleen niin iso juttu ja tietty sitten vanhemmille kans. Voi seurata pienen lapsen elämää lehtien palstoilta, että miten joku tuttu pärjää vaikkapa juoksukisoissa.

Mä tiedän, että ne kuvat, joissa on tuttuja lapsia, leikataan ja laitetaan valokuva-albumiin.

Lapset on kyllä mielenkiintoisempia kuvissa, kun ne samat vanhat harmaaparrat..

Mulla menee järjestyksessä. En mä etsi minkään tietyn aihepiirin kuvia. Siinä ne tulee aina sivu kerrallaan.

Mä en kans mieti sen tarkemmin niitä, mutta urheilusivut mä hyp-pään aina yli.

Minua kiinnostaisi kulttuurisivujen kuvitus, mutta sielä on niin usein sillai, että maalari on mukana teoksessa. Se on tosi vastenmielistä jotenkin, taiteilija puhuu töillään, ei omalla naamakuvallaan. Mun mielestä ei pitäisi olla niin, että taiteilija ja maalaus on samassa kuvassa. Taideteos yksin kuvaan eikä taiteilijaa ollenkaan. Ja sitten niille kuville voisi antaa tilaa ja valoa eikä runtata niitä taidekuvia pieniksi täyttöpaloiksi.

Suuret ryhmäkuvat aiheuttivat närää lukijoiden keskuudessa. Se koettiin tärkeäksi, että lehdessä julkaistaan ripille päässeiden ryhmäkuvia, vaikka painolaatu onkin lukijoiden mukaan välillä sellainen, ettei ihmisiä kykene kuvista tunnistamaan. Muuten ryhmäkuvat saivat murskatuomion. Ihmisiä ei kykene tunnistamaan kuvista. Kritiikkiä tuli myös liian pitkistä kuvateksteistä, joissa luetellaan useita kymmeniä nimiä.

Paikallislehdissä on rasittavaa se, että kuvat näyttää aina samalta. Ei tehoa, jos kaikki on ryhmäkuvia samoista tiloista ja ihmisistä. Vähän jotakin kuvakulman vaihtoa ja sisältöä niihin kuviin! Ja sitten, että jos on niinku ryhmäkuva, niin sitten siinä luetellaan viiden rivin verran matteja ja liisoja, ketkä siinä kuvassa esiintyy. Suurennuslasi tilaajalahjaksi vai?

Mä katon kaikki kuvat. Ei mulla ole väliä minkä osion alla se on. Pienemmät kuvat jää ehkä katsomatta, mutta kuvatestit tiivistää artikkelit musta tosi kivasti.

Mä tykkään niistä toimittajien kolumnikuvista. Ne on tavallaan omilla kasvoillaan kertomassa tarinaansa ja todistavat, että ihmisiähän ne toimittajatkin on.

7.7 Hyvä lehtikuva sisältää toimintaa

Kymmenen hengen lukijaraati oli lähes yksimielinen siitä, mitä hyvä lehtikuva sisältää. Kuvassa on oltava toimintaa. Kuvien kohdetta ei saa rajata kasvoista eikä niveltä kohdalta. Luonnolliset kuvat saivat kannatusta. Lukijat kokivat vie-raiksi ja jäykeiksi sellaiset kuvat, joissa rivissä seisovat tai istuvat ihmiset katso-vat suoraan kameraan. Tällaisia kuvia nousi oman määrällisen analyysini poh-jalta esiin kaikissa kolmessa lehdessä.

Luonnollinen kuva ja puitteet on tärkeitä. Olis musta myös tosi kiva nähdä, missä tilassa se kuva on otettu. Onhan se nyt eri asia, onko taustalla tori, meri vai kokoustila. Tilannekuva on aina kiva, se jää mieleen.

Isompi kuva on aina parempi. Siis kunnolla tilaa niille kuville. Tosin jos annetaan ympäristölle kuvassa tilaa, ihminen näkyy tietenkin pienempänä, mutta siis jutun sisältöhän ratkaisee sen, onko pää-osassa miljöö vai ihminen.

Kohderyhmähaastattelussa olleet lukijat yllättyivät, kun he haastattelussa kuvia selatessaan tajusivat, ettei Uudenkaupungin Sanomien kuviin ole juurikaan poimittu yksityiskohtia tai lähikuvia. Kuviin kaivattiin myös enemmän ilmaisua ja taiteellista otetta.

Joku sellanen kuva ois kiva, mitä ei ole ennen nähnyt. Yksityiskoh-tia lisää. Ja lähikuvia. Niillä on iso teho. Ja mieluummin vain yksi henkilö kuvaan eikä kolmeakymmentä. Ja toimittajakin voisi mennä lähemmäs kuvattavaa, esimerkiksi käsivarren päähän jo.

Ukin Sanomissa ei muuten ole ilmaisevia kuvia. Jos valokuva ois rakennettu sillai, että siinä ois viesti samalla. Vaikkapa tanssiesitys-kin voi ilmaista jotakin, vapautta, tai pelkoa, kuviin kanssa ilmaisua ja sanomaa. Ei pelkkää hetken dokumentointia. Vaikka joku tunne mukana kuvassa. Kuvia voisi myös rakentaa niin, että tausta on poistettu. Rikottu kuvan reuna ja teksti rivitetty sillai liehuvasti. Niin-ku syväämällä eloa ja vapautta siihen taittoon.

Eikös noi ole jo graafikon töitä? Toimittajat on vaan tekstin tekijöitä. Mutta silti sellasia kuvia, jotka veisi lukijan pois sohvalta ja vaikkapa meren rantaan ja tuuli hiuksiin ja lokki huutamaan.

Lukijoiden mielestä sillä ei ole väliä, käytetäänkö uutisessa värillistä vai mustavalkoista kuvaa. Jos kuva kuitenkin on mustavalkoinen, sille pitäisi antaa enemmän tilaa, jottei se hukkuisi harmaaseen tekstimassaan. Lukijoiden kanssa käymistäni keskusteluista nousi esiin myös se, että lehden taitossa pitäisi käyttää enemmän erilaisia kikkoja. Kuvia syväämällä tai reunukset poistamalla ja tekstin rivityksellä saisi taidejuttuihin tai reportaaseihin kaivattua eloa.

7.8 Grafiikka ja taulukot tiivistävät tietoa

Grafiikan ja taulukoiden käyttö jakoivat lukijoiden mielipiteitä. Nuoremasta päästä olleet lukijat kokivat taulukot tylsinä ja vaikeasti luettavina. Vanhemmat lukijat olivat sitä mieltä, että taulukot tukivat tekstiä ja kertovat sen, mistä luvuista uutinen on muodostettu.

Taulukot on tosi havainnollistavia. Luen niitä paljon. Ne on nopeesti silmäiltävissä ja tavallaan ne kertoo sen, mistä artikkeli on syntynyt.

Mä yritän välillä ymmärtää niitä, mutta mä olen tosi huono lukujen kanssa.

Lukijat kaipasivat lehtiin lisää taulukoita, mutta he eivät halunneet sitä, että tekstejä lyhennettäisiin taulukoiden avulla. He halusivat, että samat tiedot kävisivät ilmi sekä taulukoista että tekstistä.

Joku taulukkopiirakkahan on tosi havainnollistava. Siitä saa nopeesti käsityksen, mutta sitten nää pörssikurssien näköiset ja moniväriset on sellasta viidakkoa, ettei ymmärrä, eikä edes halua yrittää.

Sen voisikin muuten sanoa, että isompia taulukoita ja suuremmat numerot niihin, jos niitä on pakko olla.

7.9 Piirrokset uutiskuvina saivat kannatusta

Joidenkin aiheiden kuvitus kirvoitti lukijoissa keskustelua piirretyistä uutiskuvista. Ajatus niistä koettiin raikkaaksi ja mielenkiintoiseksi.

Onnistunut piirros uutisesta voi toimia paremmin, kuin huono valokuva. Se ois kivaa vaihtelua, mutta ei sellasia aina ollenkaan.

Se antaisi musta lukijalle sellasen kuvan, että just tän artikkelin ja kuvan suhteen on nähty vaivaa. Valokuvan nappaa sekunnissa, kuvan piirtämiseen menee kauan.

Kuvat saivat lukijoiden mielestä olla jopa karikatyyrinomaisia. Toisaalta, jos kuvitettavana olisi esimerkiksi jonkin asuinalueen kaavaluonnos, voisi käsin piirretty kuva kiinnostaa pidempään kuin tietokoneella tehty grafiikka.

Varmaan Ukissakin löytyisi piirustustaitoisia ihmisiä, jotka kykenisivät parin päivän varoitusajalla tekemään puuväreillä tai tietokoneella uutiskuvituksen.

Tuli heti mieleen, että noissa kuntaliitosjutuissa olisi voinut piirtää mieluummin, kuin kuvata niitä katukylttejä.

7.10 Kuvakulmilla leikittelyä lisää

Lukijat olivat tietoisia siitä, että valokuvien sanomaan voidaan vaikuttaa kuvakulmien vaihtelulla. Heidän mielipiteensä oli yksimielinen Uudenkaupungin Sanomien kuvista: lisää leikittelyä ja heittäytymistä. Vanhat kuvauskohteetkin näyttävät uusilta ja mielenkiintoisilta lintu- tai matoperspektiivistä katsottuna.

Kivoja kuvakulmia voisi etsiä vanhoille rakennuksillekin. Ne esiintyvät aina eri vuodenaikoina lehdissä, mutta kuvakulmalla saa sen jonkun rakennuksenkin nuortumaan.

Uusi kuvakulma tuo asian uuteen mittakaavaan. Ei ihminenkään aina näe asioita samalta korkeudelta.

En mä silti haluaisi liian rohkeita kuvakulmia, ettei tule sirkusmainen olo.

Toisaalta ne eri kuvakulmat tuo rytmiä lehteen. Käskisi kuvattavan heittää vaikka kuperkeikan ja itse seisoo tuolin päällä ottamassa kuvaa.

7.11 Kuvien rajaamiseen huolellisuutta

Keskusteluissa nousi jo aikaisemmin esille se, että lukijoita ärsyttivät kuviin rajatut puolikkaat ihmiset. Lukijat toivoivat, että toimitussihteeri tai toimittaja kiinnittäisi enemmän huomiota siihen, ettei ihmisiä rajattaisi kummallisista kohdista. Kuvan taustalla näkyvät puolikkaat ihmiset koettiin häiritseviksi. Kuvat saivat kritiikkiä myös ulkopuolisuuden tunnusta. Lukijoiden mielestä toimittaja ei ollut uskaltanut heittäytyä mukaan tilanteeseen, vaan pysyi ulkopuolella tilanteesta. Tämä näkyy myös etäältä otetuissa kuvissa. Ulkopuolisuuden tuntu selittynee sillä, että sama toimittaja kirjoittaa haastattelun tai puheen ylös sekä kuvaa tilaisuuden. Toimittajalle ei siis välttämättä jää aikaa kuvakulmien miettimiseen.

Kuvia voisi rajata tiukemmin. Ihmiset on kyllä katkottu hassusti.

*Niin ja sitten niitä ihmisiä ei saa rajata sillai hölmösti kun nyt on joka lehdessä. Ei saa katkoa nilkasta tai kaulasta eikä muualtakaan luonnottomasta paikasta. Puolikkaita kasvojakin näkyy paljon, siis että sillai, että on etualalla se kuvan päähenkilö ja takana olijoiden kasvot tai selkä on katkastu. Se ei oo ollenkaan kiva nyt kun rupe-
sin miettii.*

Sellaset puolikkaat naamat on muuten todella ärsyttäviä..

*Sillai ei kannata kuvata, niinku no esimerkiksi tässä kuvassa. On sadeasuinen ihminen, jonka hupusta ja päästä kasvaa liikenne-
merkki. Olisiko sen kyltin voinut käsitellä siitä vaikka jälkikäteen pois?*

*Kuvissa tarttis päästä asian sisälle. Ei oteta kuvaa ulkopuolelta, niinku melkein lasin läpi. Toimittajan pitäis mennä tilaisuuteen sisäl-
le.*

7.12 Lukijoiden ottamia kuvia kaivataan

Valokuvista ja niiden määrästä puhuttaessa nousivat esiin myös lukijoiden kuvat. Monet muistelivat, että Uudenkaupungin Sanomissa on joskus julkaistu viikoittain lukijoiden ottamia valokuvia. Kuvat oli upotettu kolmossivun lukijan ääni-palstan kuvitukseksi.

Lukijan ääni-sivulle voisi helposti varmaan tehdä tilan, johon laitettais vaikka joka viikko yksi lukijan ottama kuva.

Joo, sellanen kampanja pystyyn, että joka lauantain lehteen lukijan kuva, kuvateksti ja tietty kuvaajan nimi.

Mä ainakin olisin valmis kuvaamaan ja lähettämään vaikkapa luontokuvia tai jotakin.

Kesän aikana se ois ainakin mukavaa. Se keventäis sitä muuten niin raskaan näköistä sivua jotenkin.

Vuoden 2009 kesä toi muutoksen totuttuun, koska lehti julkaisi kerran viikossa *Portin pielestä* -kuvia, joissa pääsi kurkistamaan portin pielestä kauniisiin puutarhoihin. Lukijat aktivoituivat nopeasti ja tarjosivat omia sekä naapureiden pihojen kuvia julkaistavaksi. Tämä ei kuitenkaan ollut vielä kohderyhmähaastattelun palautteen tulosta.

7.13 Hyvä lehtikuva vangitsee aidon hetken

Lukijoiden mukaan kuva ei voi koskaan olla liian yksityiskohtainen. Hyvä kuva tiivistää artikkelin sisällön tuoden siihen samalla kuitenkin jotakin uutta. Kuviin kaivattiin oivallusta ja poikkeavuutta. Hyvä lehtikuva kertoo jo itsessään tarpeeksi tietoa.

Oivallus, informatiivisuus ja poikkeavuus voisi olla hyvä ohjesääntö hyvälle lehtikuvalle.

Jos on pakko pyytää poseeraamaan ihmistä, niin silti jotakin rohkeutta siihen. Kuvataan se henkilö vaikka eri kuvakulmasta ja jotenkin rajoja rikkoen. Ei sellanen kuitenkaan uutiseen käy, johonkin reppariin, ja kevyempään viihdejuttuun helposti.

Se on tärkeätä, että se kuva ja artikkelin aihe puhalttaa yhteen hiileen. Ettei ne ole sillai toistensa ohi.

Yksityiskohtia voisi poimia kuvien kautta lisää. Ottaa vaikka monta pienempää kuvaa sen yhden ison sijaan.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET LEHTIEN KUVITUKSESTA

Määrällisen analyysini pohjalta voin todeta, etteivät Uudenkaupungin Sanomien, Itä-Hämeen ja Ålandin kuvat sisällöllisesti tai valitulta rajaukseltaan eroa suurestikaan toisistaan, vaikka kahdessa jälkimmäisessä käytetään ammattikuvaajia. Ammattikuvaajat rohkenivat leikkiä kuvaavia toimittajia enemmän kuvakulmilla tai sommitteluilla. Uudenkaupungin Sanomissa oli vähiten kuvia, mikä johtui osaksi myös pienimmästä sivumäärästä. Åland-lehden kuvissa ihmiset katsovat pääasiassa suoraan kohti kuvaajaa.

Keskiarvallisesti tarkasteltuna Uudenkaupungin Sanomissa oli enemmän kuvia sivua kohden kuin Itä-Hämeessä. Åland-lehdessä oli kaikkein eniten kuvia yhtä sivua kohden. Itä-Hämeessä ja Ålandissa on myös Uudenkaupungin Sanomia suurempi toimituksellinen vahvuus. Åland-lehdessä oli myös kaikkein eniten lukijoiden ottamia valokuvia.

Teemaosastojen kuvia oli eniten Åland-lehdessä. Åland oli kaikista kolmesta lehdestä aihevalinnoillaan ja kuvituksellaan kaikkein lähimpänä aikakausilehtiä, vaikka kyseessä onkin paikallissanomalehti.

Kaikkia kolmea lehteä yhdistävä asia oli se, ettei kuvien syväystä käytetä sanomalehdissä juurikaan. Uudenkaupungin Sanomissa oli eniten grafiikkaa, kun taas Åland-lehdessä ei käytetty grafiikkaa ollenkaan.

Uudenkaupungin Sanomat suosi lehdistä kaikkein eniten ryhmäkuvia, joissa oli yli viisi tai yli kymmenen henkeä. Tämä johtunee siitä, että toimittaja kirjoittaa saman juttukeikan aikana asiat ja puheet muistiin sekä kuvaa tapahtuman. Ammattikuvaajaa käytettäessä hän ehtii poimia yksityiskohtaisempia kuvia.

Uudenkaupungin Sanomien kuvat olivat kaikista kolmesta lehdestä kaikkein toiminnallisimpia kuvia. Mielenkiintoinen yhdistelmä syntyy siitä, että sama lehti johti sekä ryhmäkuvien että toiminnallisten kuvien lukimäärissä. Uudenkaupun-

gin Sanomissa oli siis eniten ryhmäkuvia, mutta myös ryhmäkuvissa oli toimintaa.

Yhteistä kaikille kolmelle lehdelle oli myös se, että uutisten lisäksi valokuvia käytettiin myös runsaasti erilaisten teemaosioiden alla.

Yleisimmäksi kuvakooksi nousi kaikissa kolmessa lehdessä suuri puolikuva tai yleiskuva. Näillä annetaan kaikkein eniten visuaalista informaatiota myös tapahtuman ympäristöstä. Ålandissa isoon osaan nousivat myös lähikuvat.

9 KEHITTÄMISEHDOTUKSET UUDENKAUPUNGIN SANOMIEN LEHTIKUVIIN

Kohderyhmähaastattelun avulla sain käyttööni runsaan aineiston, jonka pohjalta pohdin parannusehdotuksia Uudenkaupungin Sanomien kuvitukseen. Lukijoiden kommentit tukivat yleisesti hyväksi todettua kuva-ajattelua, mutta keskustelujen pohjalta selvisi myös uusia asioita.

Uudenkaupungin Sanomien kuvitukseen saisi mielenkiintoa kuvakulmia vaihtelemalla. Toimittajan tulisi rohkeasti polvistua tai kiivetä vaikkapa tuolille saadakseen aiheeseen uutta näkökulmaa. Kuvitukseen saisi mielenkiintoa myös lisäämällä kuvioita ja taulukoita. Monet lukijoista kaipasivat erilaista grafiikkaa tekstin tueksi, sillä ei kuitenkaan saisi pyrkiä lyhentämään artikkeleja. Uudenkaupungin Sanomissa oli jo kolmesta lehdestä eniten grafiikkaa, mutta havainnollistavien kuvioiden määrää voisi lisätä entisestään.

Suurin osa lehdessä käytetyistä kuvista oli yleiskuvaa, joka näyttää sekä kohdetta että taustaa. Lisää mielenkiintoa ja vaihtelua kuviin toisi kuitenkin se, että välillä kuvia olisi rajattu tiukempaan. Laajoille panoraamakuville löytyy aikansa ja paikkansa esimerkiksi rakennuksia tai maisemia kuvatessa. Lähikuvilla ja erikoislähikuvilla saisi nostettua mielenkiintoisia yksityiskohtia esiin.

Arkistokuvien käyttöä tulisi välttää. Lukijat kokivat arkistokuvat heitä aliarvioiviksi. Lukijat siis huomaavat kyllä, jos sama kuva esiintyy lehdessä useamman kerran. Vanhoista arkistokuva-aiheista tulisi siis kuvata aina mahdollisuuksien mukaan uudet kuvat ja käyttää niitä.

Määrällisen taulukoinnin pohjalta selvisi, että Uudenkaupungin Sanomissa käytetään kaikkein eniten yli viiden ja yli kymmenen hengen ryhmäkuvia. Nämä tuntuivat kohderyhmähaastatteluun osallistuneiden mielestä vastenmielisiltä. Suurista ryhmäkuvista ei kykene erottamaan ihmisiä enää eivätkä ne lukijoiden mukaan tuo lisäarvoa artikkeliin. Näitä kuvia tulisikin välttää. Kuvaan tulisi poi-

mia joko yksi tai muutama mielenkiintoinen päähenkilö tai kuvittaa artikkeli vaikkapa piirroksen avulla. Lisämielenkiintoa taittoon saisi myös nostamalla mielenkiintoisia siteerauksia lainausmerkein eri palstojen väliin.

Mielenkiintoa lehden sivuille ja taittoon saisi myös kuvien syväyksellä. Vapaammissa aiheissa ja teemaosioiden artikkeleissa voisi hyvin hyödyntää valokuvien syväystä. Syväystä voisi käyttää vaikkapa kukkien, ihmisten tai eläinten kuvien kohdalla. Syvättyjen kuvien yhteyteen saa tekstin kiertämään liehuvasti rivitettynä. Se toisi eloa muuten niin tasaiseen taittoon. Uudenkaupungin Sanomien kannattaisi kartoittaa mahdollisuutta siihen, olisiko lehdellä mahdollisuus käyttää osaavan piirtäjän palveluita artikkeleihin, joita olisi alettu suunnitella tarpeeksi aikaisin.

Lukijoiden ottamia kuvia voisi julkaista myös Uudenkaupungin Sanomien verkkosivuilla tai sitten esimerkiksi lauantain lehden Lukijan ääni -palstalla. Kannattaisi miettiä myös mahdollisuutta kamerakännykkäkuvien lähettämiseen, tämä tapa on nuorille tutuin ja sitä kautta joistakin tapahtumista saattaisi saada hyvinkin reaaliaikaisia kuvia. Lukijakuvien tekninen laatu ei välttämättä ole paras mahdollinen, mutta lukijoiden lähettämät kuvat voivat tuoda mukanaan myös yllättävän tuoreuden.

LÄHTEET

Aineistolähteet

Uudenkaupungin Sanomien lukijoiden kohderyhmähaastattelu Uudessakaupungissa 25. ja 26. toukokuuta 2009. Mukana kaksi viiden hengen ryhmää.

Pohjakeskustelut Uudenkaupungin Sanomien päätoimittajan Matti Jussilan kanssa

Sanomalehtien Liiton Paikallislehtikilpailu 2008 ja 2009 –tuloslista.

Kirjallisuus

Hemanus, Pertti, Löyttyniemi, Veikko, Perko, Touko, Salminen, Esko & Tommila, Päiviö 1988. Suomen lehdistön historia 3. Sanomalehdistö sodan murroksesta 1980-luvulle. Jyväskylä: Gummerus.

Hietala, Veijo 1993. Kuvien todellisuus. Johdatusta kuvallisen kulttuurin ymmärtämiseen ja tulkintaan. Helsinki: Kirjastopalvelu.

Huovila, Tapani 2004. Toimittaja - tiedon etsijä ja vaikuttaja. Helsinki: WSOY.

Joensuu, Vesa 1995. Sadas kerta samassa paikassa vaatii sinniä ja huumorintajua. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.) Lähemmäs vielä, paikallisjournalismin täyspakkaus. Tampere: Moniviestintä.

Kurunmäki, Pentti 1995. Paikallislehdistön kehityssyklit. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.) Lähemmäs vielä, paikallisjournalismin täyspakkaus. Tampere: Moniviestintä.

Kuutti, Heikki 2006. Uusi mediasanasto. Jyväskylä: Atena

Mäkelä, Orvo 1971. Paikallislehden tekemisestä. Viitteitä kirjoittajalle, lehden tehtävän pohdiskelua. Kustannus-Mäkelä.

Pietilä, Jyrki 1995. Jokainen ihminen on jutun arvoinen. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.) Lähemmäs vielä, paikallisjournalismin täyspakkaus. Tampere: Moniviestintä.

Pulkkinen, Hannu 2008. Uutisten arkkitehtuuri, sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto. Humanistinen tiedekunta. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Sanomalehtien Liitto 1994. Kuvan journalismi. Vanhanen Hannu (toim.), Helsinki: Sanomalehtien Liitto.

Salo, Merja 1994. Kasvot lehdessä. Teoksessa Vanhanen Hannu (toim.) Kuvan journalismi. Helsinki: Sanomalehtien liitto, 24–34.

Seppänen, Janne 2001. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Tampere: Vastapaino.

Suomen Lehdistö, Suomen sanomalehdistö 2009 6 – 7. Helsinki: Sanomalehtien Liitto ry

Suomen Lehtikuvaajat ry. 1985. Ammatti: Lehtikuvaaja. Välähdyksiä suomalaisen lehtikuvaajan työstä 1920-luvulta 1960-luvun lopulle. Hämeenlinna: Kustannus Mäkelä.

Supperi, Riitta 2009. Sisältöä, sisältöä! Journalisti 2/2009, 5.

Internet-lähteet

Aamulehti 2008. Teemat. Lehtikuvaajat vastaavat lukijoiden kysymyksiin. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.aamulehti.fi/teema/lehtikuvaaja/lehtikuvaajat-vastaavat-lukijoiden-kysymyksiin/4493>

Itä-Hämeen Mediatiedot 2007. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.ess.fi/kampanja/mediatiedot/mediakortti/mediakortti2007Screen.pdf>

Itä-Häme. Toimitus. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.ess.fi/?category=2094>

Levikintarkastus. Levikkihaku sanalla Åland. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.levikintarkastus.fi/levikkitietokanta/index.php>

Sanomalehtien Liitto. Kilpailut. Viitattu 11.5.2009.

<http://www.sanomalehdet.fi/index.phtml?s=171>

Suomen paikallismediat. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.paikallismediat.fi/>

Valtakunnallinen paikallislehtitutkimus 2007. Suomen paikallismediat. Viitattu 27.4.2009.

http://www.paikallismediat.fi/vpt/pdf/vpt_070919.pdf

Uudenkaupungin sanomien mediatiedot 2009. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.uudenkaupunginsanomat.fi/images/ugi/kuvat/pdf/mediakortti2009.pdf>

Ålandstidningen. Redaktion. Viitattu 27.4.2009.

<http://www.alandstidningen.ax/text.con?iPage=388&m=66&m=66>

LIITTEET

LIITE 1: Uudenkaupungin Sanomat

Uudenkaupungin Sanomat, 10. kesäkuuta 2008, "Kulotusalue syttyi uudelleen"

Uudenkaupungin Sanomat Tiistai 10. kesäkuuta

Kulotusalue syttyi uudelleen

Kalannin ja Uudenkaupungin metsähoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Matti Järvinen katselee nyt jo kahteen kertaan palanutta aluetta.

Ulla-Maija Paalu

Viime torstain vastaisena yönä kulotettu ja torstaiamulla sammutettu 12 hehtaarin alue Kalannin Velluan kylässä leimahti uudelleen liekkeihin eilen aamulla. Puuskissa jopa 20 metrin sekuntinopeudella puhaltanut lounastuuli levitti tulipaloa uhkaavasti kohti läheisen metsän rajaa. Tuuli oli niin kova, että se kaatoi isoja puita metsän laidasta.

– Kulotettu alue oli koko ajan Kalannin ja Uudenkaupungin metsähoitoyhdistyksen valvonnassa. Kaikki oli siltä osin kunnossa, mutta luonto puuttui asiaan, kommentoi päivystävä päällikkö Pentti Kaituri pelastuslaitokselta.

— Jos tuli olisi levinnyt kulotetun alueen ulkopuolella olevaan metsään, se olisi saanut jatkaa palamista kymmenen kilometrin matkan. Vasta sitten olisi tullut järvi vastaan, metsähoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Matti Järvinen kuvaa.

Pahin ei kuitenkaan pääsyt tapahtumaan. Järvinen oli itse ollut paikalla vahtina kello 3 aikaan yöllä, jolloin kaikki oli kunnossa. Puoli kahdeksalta soitti seuraava vahti ja kertoi yhdestä pienestä palopaikasta.

– Vartin päästä tuli uusi puhelu, että nyt palopesäkkeitä syntyy koko ajan lisää. Silloin tein täysihälytyksen, Järvinen kertoo.

Metsähoitoyhdistyksen miehet yrittivät ensin sammuttaa palopesäkkeet itse, mutta tuuli nosti niin paljon tuhkaa ja savua ilmaan, ettei alueella voinut olla ilman erikoisvarusteita.

17 pelastusyksikköä, satakunta miestä

Uudenkaupungin pelastuslaitoksen ja lähialueiden VPK:den lisäksi paikalle tuli peräti 17 pelastusyksikköä, mm. Turusta ja Kaksikerrasta. Kaarinasta tuli erikoisyksikkö. Miehiä paikalla on noin 60 ja odotamme parhaillaan lisää 30:sta varusmiehestä, Kaituri sanoo.

Myös rajavartiolaitos auttoi tulipalon sammuttamisessa lähettämällä paikalle superpuuman, joka ilmasta käsin osui palopesäkkeisiin helpommin. Sen koneen rungon alapuolelle asetettu vesipussi ei ole kovin tilava, mutta täsmätyön takia siitä oli suuri apu.

Pelastuslaitos ja varusmiehet jatkavat jälkivartiointia tiistaiamuun saakka.

— Tähän kulotukseen oli saatu lupa ja se oli oikein suoritettu ja vartioitu. Nyt näimme, että metsäpaloriski on silti erittäin korkea, Kaituri korostaa.

Kaikkiaan 17 pelastusyksikköä saapui palopaikalle, kauimmaiselta Turun seudulta. Kaikkiaan paikalla oli n. 60 pelastusmiestä. Lisäksi apuun oli tulossa 30 varusmiestä. Tulipalo uhkasi levitä kulotusalueelta läheiseen metsään, mutta se estettiin.

LIITE 3: Itä-Häme

Itä-Häme, 10. kesäkuuta 2008, "Tuli on hyvä renki metsänhoidossa"

8 ITÄ-HÄME tiistaina 10. kesäkuuta 2008

PAIKALLISET

Kaisa Hako

Impolassa Hartolan ja Pertunmaan rajalla kulotettiin kahdeksan hehtaaria maata.

Tuli on hyvä renki metsänhoidossa

Kulotus on luonnonmukainen, mutta työläs maanparannusmenetelmä.

Kaisa Hako
Itä-Häme

Poutaa on kestänyt viikon verran, ja tuulen suunta on sopiva. Olosuhteet Impolassa Hartolan ja Pertunmaan rajalla ovat kulotukselle ihanteelliset.

Paksu savupilvi paljastaa kulotettavan alueen jo kilometrien päästä. Se on vajaan yhdeksän hehtaarin suuruinen aukko, jonka hiekkatie rajaa kahden. Alue hakkuujätteineen poltetaan kahdessa osassa. Apuna on kolmisenkymmentä talkoolaista.

Tulen hillitsemisessä sytyttäjän ammattitaidolla on tärkeä merkitys. Tuli on sytytettävä tuulen alta, vastatuuleen, ettei se etene liian nopeasti. Laidat sytytetään ensin, se liittää hartolalainen Maija Pentikäinen-Laine, joka on osakkaana ollut mukana kulotuksissa jo kolmisenkymmentä vuotta.

Impolan yhteismetsän omistaa osakskunta, jos-

sa on 90 osakastilaa. Vaikka kulotus on nykyisin harvinaista, Impolassa sitä on harjoitettu jo 1970-luvulta alkaen.

Nykyaikana yleisempää on jättää hakkuujätteet maahan tai viedä energiatähteenä pois, Pentikäinen-Laine sanoo. Tämä on vanha, hyväksi todettu keino. Kulotus vähentää maan happamuutta ja vapauttaa ravinteita, eivätkä rikkakasvit valtaa aluetta niin nopeasti.

Talkoomiehilksi saapuneet Martti Mäkinen ja Heikki Pessala toteavat, että samaa menetelmää käytettiin sotiin asti viljelysmaiden kaskeamisessa, mutta sotien jälkeen kulottaminen on hiipunut.

Se on kallista ja työlästä, mutta osakskunnassa on mahdollista saada iso talkooporukka kokoon, sanoo Mäkinen, joka toimii hoitokunnan puheenjohtajana.

Impolassa perinnettä siirretään tuleville sukupolville. Mukana on muun muassa Mäkinen nuorin poika Mikko, joka tehtävänä on vahtia kipinoita. Hän tietää, mikä kulotuksessa on tärkeää.

Ettei tuli leviä liikaa. Esivalmisteluihin kuuluu kaivaa alueen ympä-

rille vesimontut ja palokujat, joilla kivennäismäen näkyvissä. Vedensaanti on tärkeää. Paikalla on pumppu ja letkut, joilla maata alueen ympäriltä kastellaan. Myös hätäkeskukseen on tehty ilmoitus kulotuksesta. Alueen polttaminen kestää vain muutaman tunnin, mutta jälkityö huomattavasti kauemmin. Yöksi jää valvojia, jotka kiertävät palokujia pitkin. Poutasäällä aluetta on tarkkailtava jopa viikon verran. Uudet kuusentaimet istutetaan ehkä jo elokuussa.

Pohjatöitä ja kulotusta Impolassa johtaa metsänhoitoyhdistys Itä-Hämeen aluevastaava Jarmo Leskinen. Hänen mukaansa kulotus ei ole Suomessa kovin yleistä.

Metsäsertifiointin mukaan sitä pitäisi lisätä, mutta saattaa olla, että se on jopa vähentynyt, hän arvioi.

Leskisen alueella on 1–2 kulotusta vuosittain. Hänen mielestään on hyvä, että perinteistä menetelmää käytetään, vaikka nykymenetelmillä pääsee helpommalla.

Kulotus on luonnonmukainen uudistamiskeino, mutta vaatii paljon työvoimaa, hän toteaa.

Tien oikea puoli on poltettu, vaa- sen odottaa vuoroaan. Metsänhoitoyhdistyksen aluevastaava Jarmo Leskinen katselee savuyörrettä.

Kulotuksessa tarvitaan talkooväkeä vahtimaan, ettei tuli leviä alueen ulkopuolelle.

LIITE 4: Itä-Häme

Itä-Häme, 14. kesäkuuta 2008, "Stora Enso ja Vattenfall löivät lämmintä kättä Rautsalossa"

ITÄ-HÄME lauantaina 1

Stora Enso ja Vattenfall löivät lämmintä kättä Rautsalossa

Armi Salonen

Lämpöyhteistyö jatkuu. Vattenfall jatkaa silti uuden voimalaitoksen suunnittelua.

Mikko Kivelä
Heinola

Vattenfallin voimalaitos-suunnitelmien takia varpaillaan ollut Stora Enson flutingtehdas voi huokais-ta helpotuksesta. Osapuolet ovat sopineet jatkavansa lämpöyhteistyötä myös nykyisen sopimuskauten päätyttyä vuoteen 2017 asti. Sopimuksesta huolimatta Vattenfall jatkaa uuden voimalaitoksen suunnittelua Rautsalossa.

Sopimus allekirjoitettiin eilen.

– Olisin huolissani, jos energiayhtiöt eivät suunnittelisi varavaihtoehtoja, aluejohtaja Janne Lamberg perustelee suunnittelun jatkamista. Se on niellyt jo satojatuhansia euroja.

Se vaikutus sopimuksella kuitenkin on, ettei Vattenfallilla ole kiire tehdä investointipäätöstä.

Sopimus tulee voimaan vuonna 2011, sen arvo on yli 20 miljoonaa euroa. Tulosyksikön johtaja Jarkko Rautaoja myöntää, että energian myynnillä on tärkeä merkitys tehtaan kilpailukyvyllä. Osa kaukolämmöstä tuotetaan lämmöntalteenottimin energiasta, joka muutoin menisi harakkoille.

Rautaoja mukaan sopimus on tyydyttävä. Samoin näkee sopimuksen Vattenfall AB:n pohjoismaisen lämpöliiketoiminnan joh-

"Tyydyttävä", luonnehtivat Markus Alholm (olk.) ja Jarkko Rautaoja eilen solmittua kaukolämpösopimusta. Keskellä istuu Janne Lamberg.

taja Karl Bergman.

Onko "tyydyttävä" sopimus hyvä sitten kenenkään kannalta? On, ympäristön, vastaa Bergmanin alainen, Vattenfall Lämmön toimitusjohtaja Markus Alholm.

Keskitetty lämmöntuotanto on ympäristön kannalta järkevämpää kuin piippujen ripottelu. Lisäksi flutingtehdas tuottaa 46 prosenttia energiastaan biopolttoaineilla (vuonna 2007). Pääpolttoaineena on turve, lisäksi monipolttoainekattilassa palavat niin hake ja puhdistamoliete kuin kivihiili ja öljy.

Kovimilla pakkasilla Vattenfall tuottaa energiaa myös itse.

Osapuolet eivät halua verata uuden sopimuksen arvoa nykyiseen sopimukseen. Janne Lamberg kuitenkin kiirehtii torjumaan Vattenfallin harjoittamaa hintakiristystä koskevat arviot jo ennen niiden esittämistä. Myös Rautaoja katsoo, ettei Vattenfall yrittänyt voimalasuunnitelmillaan vedättää hintaa alaspäin.

Kaukolämmön kuluttajahinnat nousevat.

– Valitettavasti joudumme tuottamaan asiakkaille pettymyksen. Emme pysty investoimaan, ellei meillä ole tuottoja, perustelee Markus Alholm korotuksia. Niitten ajankoh-

taa tai tasoa hän ei halua arvioida.

Korotuksen taustalla on öljyn hinnan kallistuminen, joka heijastuu muihinkin polttoaineisiin. Flutingtehtaan kanssa solmittu sopimus vaikuttaa korotuspaineita alentavasti, kertoo Lamberg.

Erään arvion mukaan Vattenfall olisi hieronut Heinolassa energiayhteistyötä Lahti Energia Oy:n kanssa. Markus Alholm ei kommentoi asiaa.

Ennen Rautsaloon mahdollisesti rakennettavaa laitosta Vattenfall rakentaa lähivuosina uuden biopolttoaineita käyttävän laitok-

sen Heinolan kirkkonkylään, jonne runkoverkko laajenee ensi vuonna. Sitä ennen putket vedetään Vuohkallioon.

Kaukolämmön hinta €/MWh

	Heinola	Koko maa
1.1.01	34,14	36,58
1.1.02		37,72
1.1.03		37,75
1.2.03	34,86	
1.1.04	37,26	38,90
1.7.04	38,86	
1.1.05	39,96	41,40
1.12.05	41,18	
1.1.06	43,43	44,07
1.1.07	44,53	45,60
1.1.08	47,20	

LIITE 5: Uudenkaupungin Sanomat

Uudenkaupungin Sanomat, 14. kesäkuuta 2008, "Opetusterveyskeskukselle kiitosta sekä opiskelijoilta että potilailta"

Lauantai 14. kesäkuuta 2008

Uudenkaupungin Sanomat 7

Opetusterveyskeskukselle kiitosta sekä opiskelijoilta että potilailta

Ulla-Maija Paalu

—Nuoret lääketieteen opiskelijat tai vasta valmistuneet pelkäävät terveyskeskuslääkärin työtä. He eivät tiedä, kuka tai mikä heitä odottaa uuden potilaan astuessa sisään, he pelkäävät, etteivät tiedä ja osaa tarpeeksi, summasi erikoislääketieteen professori Sirkka-Liisa Kivelä lääketieteen opiskelun puutteita.

—Keikkalääkäreiden käyttö puolestaan on vienyt jatkuvuuden potilaan ja lääkärin suhteesta.

Kivelä vieraili Uudessa-kaupungissa Vakka-Suomen osaava terveydenhuolto-hankkeen päätöstilaisuudessa. Hanke päättyi virallisesti jo syksyllä, mutta jatkuu Turun yliopiston valoman Uudenkaupungin opetusterveyskeskuksen toiminnan myötä.

—Opetusterveyskeskus on saanut kiitosta ja erinomaista palautetta toiminnastaan sekä lääketieteen opiskelijoilta että potilailta, jotka ovat pääasiassa yli 70-vuotiaita. Uudenkaupungin opetusterveyskeskuksessa painotetaan erityisesti vanhustenhoitoa.

Potilas on ohjattu normaalin ajanvarauksen kautta harjoittelijalle ja häneltä on aina kysytty suostumusta. Vastaanottoaika potilasta kohden normaalia pidempi ja tapahtuma on kahdenkeskinen. Kandidaatti tutkii potilaan ja tekee hoitosuun-

nitelman, joka sitten vahvistetaan kliinisen opettajan kanssa. Tällä hetkellä opettajana toimii lääkäri Marjatta Keihäskoski.

Kivelä kiitti paikallisia päättäjiä aktiivisuudesta. Sen ansiota on, että lääkärin koulutus käynnistyi Uudessa-kaupungissa. Vakka-Suomen osaava terveydenhuolto -hanke puolestaan vahvisti yhteiskoulutusta koko seutukunnassa, lisäsi tieto-taitoa ja innosti kisa-liopetukseen.

Kaikki hyötyvät

—Täällä aluesairaalan ja terveyskeskuksen yhteistyö ja rinnakkainen toiminta mahdollistavat hyvin laajalaisten yksilöllisen opetuksen, professori Kivelä sanoo.

Myös hoitohenkilökunta on osallistunut koulutukseen.

—Uudessa-kaupungissa opetusta annetaan vanhus-hoidossa, yleislääkärin vastaanotosta, hoidon porrastuksesta sekä oikeista hoitoreiteistä, eli siitä, mitä potilaalle teet, minne lähettät, kuinka seuraat potilaan tilaa.

—Usikaupunki on maan ainoa paikka, jossa kandidaatti voi seurata potilaan terveyskeskuksesta sairaalan puolelle. Ne ovat fyysisesti lähellä ja yhteistyöhön on totuttu, TYKS Vakka-Suomen sairaalan johtava lääkäri Lisa

Johtava lääkäri Lisa Peltari (vas.), Turun yliopiston yleislääketieteen professori Sirkka-Liisa Kivelä ja seutukunnan edustajana Helena Vartiainen kuuluivat Vakka-Suomen osaava terveydenhuolto -hankkeen ja sen myötä Uudenkaupungin opetusterveyskeskuksen syntymisen avainhenkilöihin.

Peltari korostaa.

Uudessa-kaupungissa lääketieteen kandidaatit saavat opetusta myös vanhainkoti Merituulikodin dementia-osastolla, jossa jokaisella on oma tutuksi käyvä vanhus

hoidettavana. He ovat mukana myös ensiavussa ja tutustuvat sen toimintaan.

—Sairaalan ja terveyskeskuksen yhteistyö on merkittävä myös perusterveydenhuollon ja erikoislääke-

tieteen rajojen madaltumista. Tärkeintä on, että potilas hoidetaan kunnolla ja oikeassa paikassa.

Kevään aikana Uudessa-kaupungissa on harjoitellut 12 opiskelijaa, joilla on ollut

yhteensä 400 potilasta.

Toiveena on, että täällä opiskelleet mieltäytyisivät paikkaan ja työhön ja muuttaisivat tänne myöhemmin vakinaisiksi asukkaiksi ja lääkäreiksi.

LIITE 6: Åland-lehti

Åland-lehti, 21. lokakuuta 2008, "Porko valdes till ny ordförande i ÅTT"

NYHETER | ÅLANDSTIDNINGEN | 5

Lars Porko valdes under måndagen både in ÅTT:s styrelse och senare även till styrelsens ordförande. Som ny ordförande vill han bland annat sätta kunderna i fokus.

SEBBA SÖDERGÅRD

Porko valdes till ny ordförande i ÅTT

Ålands tidnings-tryckeris (ÅTT) ägare samlades under måndagen för en extrastämma. Där valdes Lars Porko in som ny medlem i styrelsen. Under ett konstituerande styrelsemötes valdes han även till styrelsens nye ordförande.

Ben Lundqvist var nyfiken på om dividenderna skulle öka i framtiden. Sittande Anders Wiklöf.

NÄRINGS LIV Sju minuter. Längre än så tog inte måndagens extrastämman i ÅTT där man höll ett fyllnadval för den framlidne Lasse Wiklöf. Stämman inleddes med en tyst minut och sedan valdes Lars Porko in i styrelsen, utan motförslag. Nästan hälften av alla aktier och röster var representerade på stämman.

Lars Porko passade på att tacka för förtroendet och berättade om den erfarenhet han har från mediebranchen.

– Jag har en viss erfarenhet av den här branschen, men den är mycket liten. Jag hoppas att jag ska kunna bidra med något, sa Lars Porko.

Ingen viceordförande

Efter att stämman förklarats avslutad och ordets lämnats fritt uppstod diskussioner om både tidningens lönsamhet och ett utbyggt samarbete med Nya Åland.

Ben Lundqvist undrade till exempel hur läget är och om ägarna kan förvänta sig högre dividender i framtiden. Vd:n Dan-Johan Dahlblom svarade att året börjat bra men att man märker av den tuffare konkurrensen.

Efter stämman hölls ett konstituerande styrelsemöte där Lars Porko valdes som ny ordförande. Någon viceordförande valdes inte.

Kunderna i fokus

Lars Porko, vad vill du göra som ny styrelseordförande i ÅTT?

– Som ordförande i styrelsen gäller det att vara teamledare, att få styrelsen att fungera så bra som möjligt med de andra aktörerna.

– Ur vårt perspektiv, där vi driver ett mediehus, är det viktigt att hela tiden ha kunderna i fokus. Att den produkt vi levererar till kunderna blir bättre.

Hur ser du på ett samarbete mellan de båda tidningshusen?

– Det är viktigt att redaktionerna är levande organismer var och en för sig. Men distribution och tryckning behöver inte nödvändigtvis ske på olika tryckerier. Det finns saker man behöver se över. Men detta är en sak tidningshusen funderat länge på. Nu behöver det bara fattas beslut.

Hur ser du på ditt nya uppdrag?

– För mig är det nytt att jobba i ett företag där man publicerar tidningar. Det ser intressant ut.

FREDRIK GUSTAFSSON
fredrik.gustafsson@alandstidningen.ax
tel: 26637

LIITE 7: Åland-lehti

Åland-lehti, 10. kesäkuuta 2008, "Laddat för efterlängtat derbyfest".

Sport

TISDAG 10 JUNI 2008

Sportchef: Thomas Jonsson, epost: thomas.jonsson@alandstidningen.ax tel: 26653

I kväll kö
Motoren

Laddat för efterlängtat derbyfest

Förra året var han tränare för Hammarland, i år är han tränare för derbyrivalen Sunds IF. Ikväll möter den rutinerade två försörjaren.

Ikväll möter Hammarland Sunds IF i Ålands första av två derbyn på fotbollsåland.

FOTBOLL I fjol var Ari Weckström tränare för Hammarlands IK i herrtrean.

Efter en sämre säsong flyttades HIK ner till fyran och Weckström slutade.

Inför denna säsong tog Ari över rivalen Sunds IF som också huserar i fyran.

HIK däremot värvade en ung tränar duo i Karlstian Granberg och Peter Sjöblom som inte har lika stora meriter som Weckström.

I kväll blir det tränarduell, gammal och rutinerad mot unga och färska.

Förväntansfull

Efter att båda lagen har spelat sju matcher var skilljer det endast en poäng till fördel för HIK.

Jag förväntar mig att vi ska vara det bättre laget då vi har flera individuellt bättre spelare.

Peter Sjöblom.

Hammarland ligger sjua och Sunds åtta i tabellen inför derbyt.

När Ålands-tidningen när Peter Sjöblom är han förväntansfull inför matchen.

– Vi kommer med full trupp, inga skador eller avstängningar. Vi är taggade inför derbyt och går in för att ta tre poäng.

– Jag förväntar mig att vi ska vara det bättre laget då vi har flera individuellt bättre spelare.

– Segerrecipet har Sjöblom också klart för sig in för kvällens drabbning.

– Vi ska komma med ett snabbt passningsspel och anfalla via deras kanter. Där är de svaga, förklarar Peter.

Sunds fysik oroar

Största hotet mot HIK-försvaret torde vara Sunds Jimmy Sundman men enligt Sjöblom finns det annat som oroar.

– Sundman är en duktig spelare men största problemet är kanske vinnarmentaliteten och fysiken hos sundsspelarna.

– Jag tipsar att vi vinner med två till tre mål, avslutar en själv-säker Sjöblom.

Matchen spelas på hammarvallen i Hammarland med start klockan 19.00.

HIK och SIF spelade senast derby säsongen 2004. HIK vann hemma med 5-0 och på Sportkilla blev det 0-0. På bilden håller HIK:s Jonas Blomqvist bollen.

JONAS ABRAHAMSSON
jonas.abrahamsson@alandstidningen.ax
tel: 26663

LIITE 8: Itä-Häme

Itä-Häme, 12. kesäkuuta 2008, "BB-88:sta liigaan ja mahdollisesti takaisin"

ma 12. kesäkuuta 2008

URHEILU

BB-88:sta liigaan ja mahdollisesti takaisin

Matti Töivön pelaajaura on juuri nyt katkolla.

Siveli Lempihen Tampere, Sysmä

- Matti Töivö**
- Syntynyt 1980.
 - Pelipaikka: puolustaja.
 - Aloitti Bandy Boys -88:ssä vuonna 1990.
 - Siirtyi Lahden B-juniorit-joukkueeseen, eli 17-18-vuotiaana.
 - Pelasi Lahden MMK:ssä pari vuotta.
 - Siirtyi Ilgajoukkue Tampereen SC Classicin vuonna 2000.
 - Classicin riveissä Suomen cupin voitto kaudella 2003-2004 ja Eurooppa-cupin pronssi kaudella 2007-2008. Itäkesä vuoden varrella uusia hopeita ja pronssia salibandyliigasta ja Suomen cupista.

Matti Töivön tie pienen sysmääläisen salibandyseuran Bandy Boys -88:n pelaajasta salibandyliigajoukkueen kapteeniksi ja Suomen cup -mestariksi kuulostaa helpolta. Helpo se ei kuitenkaan ollut, mutta pienen paikkakunnan urheilijalla ovat satsauksia ja kovaa tekemistä töitä. Silloin tulee tuloksia.

Juuri nyt Töivön peluura on katkolla, ja yksi mahdollisuus on palata Bandy Boysin riveihin. Keväällä Töivö voitti tamperealaisen SC Classicin kanssa Eurooppa-cupin pronssia. Intio pelaamiseen ei ole hiipunut, mutta välillä on keskityttävä muuhunkin elämään. Toukokuun lopulla kauppareitien kaudellaan paperit saanut Töivö aikoo tehdä gradun syksyllä töiden ohessa. Pelaamiselle ei jää juuri aikaa.

– Ilkka Hietkko on kysellyt minua ensi kaudeksi Sysmän. BB-88 voisi yrittää nousua ykköselvitykseen toissaan. Se on vähän idea on mielestäni, mutta jos Sysmä vain olisi yhtä lähellä, Tampereella asuva Töivö pohtii BB-88:ssä pelaamisen tarkoituksellista osallistumista lähinnä pelaajan.

Matti Töivö aloitti salibandyyn pelaamisen kymmenen vuotiaana vuonna 1990.

Punkalaidun All Stars sai lopulta kymmeä kymppiä Töivön (vas.) johtamalta BB-88 All Starsilta.

Pari vuotta aiemmin Ilkka Hietkko oli noussut ja samaan tien juurtunut laji Sysmä. BB-88 antoi hyvät eväät nuorelle pelaajalle.

– Se oli hyvä kasvattaisena oli aktiivista talkooväkeä, josta junioritoiminnasta oli aktivista talkooväkeä. Silloin ei ollut omaa hallia, eli ei normaalkojoista kenttää. Täytyi käyttää harjoittelemaan Heinoissa ja Hartolassa. Nyt tilanne on Sysmästä ihan toista, ja hallissa on tunteja. Töivö kehui Pajula-Areenaa ja Bandy Boysia.

Töivön tie vei B-juniorit-luokasta Lahden Sletti-luokkaan. Töivö pelasi kahden kauden urheilukouluissa ja pelasi salibandyä Lahden

Liigatase oli edessä jo vuonna 2000. Tamperealaisen SC Classic nousi salibandyliigan ja Töivö päätti liigatason.

– Silloin jouduin tekemään hommia, että saan raittuita isoveljeni paikan joukkueesta ja pelaamaan. Tuin aika paksista Tampereelle, pikku paikkakunnalla, mutta pari vuotta olin kapteenina. Töivö kertoi, että viimeisintä kautta Töivö oli varakapteeni ja pelioikeuksia kohtaan kassavirta. Punkalaidunella, Suomen cupin

Tee Pöhlhara

Matti Töivöä kinnosta ajatus paluusta Bandy Boys -88:n All Stars -joukkueeseen.

Huulin Lauantai -tapahtuman näykysoitotilassa BB-88:n All Stars -joukkueessa.

– Classic ei haluaisi luopua Töivöstä, koska sysmääläisen taidolle on tarvetta. Pelajainkannan on vaikea saada, ja nyt Töivö on mukana. Hän on ollut mukana myös Eurooppa-cupissa ja toi kerrallaan mitään palkintoja.

– Classicin toiminnan johtaja on kysynyt minua mukana joukkuejohtajana tai valmennusjohtajana. Sysmä ei ole aikoo nimittää Matti Töivöä.

LIITE 9: Uudenkaupungin Sanomat

Uudenkaupungin Sanomat, 25. lokakuuta 2008, "Korihait jatkaa tutulla linjalla"

Lauantai 25. lokakuuta 2008

Korihait jatkaa tutulla linjalla

LrNMKY nurin Pohitullissa

Jussi Arola

Korihait jatkoi tiukkojen pelien putkea koripallon SM-sarjassa keskiviikkona. Kotikentällä oli vuorossa niukka kolmen pisteen voitto Lappeenrannan NMKY:stä luke-
min 91-88 (42-45).

Tarmo-voittoa lukuun otamatta Korihaiden kauden kaikki sarjaottelut ovat päättyneet korkeintaan kuuden pisteen erolla. Vieraisissa on tullut kolme kertaa takkiin, kotona puolestaan kolme voittoa.

—Tänään oltiin ajan hermosta, tiedettiin koko ajan mitä pitää tehdä ja saatiin käännettyä peli. Olisikohan yleisö se ratkaiseva tekijä, pohti jälleen hyvän ottelun pelannut Petri Kallio.

Kentän korkeimman pistemäärän 32 nakuttanut Alain Laroche sanoi joukkueen olleen aggressiivinen puolustuksessa koko 40 minuuttia ja se heijastui myös hyvänä ja aggressiivisena hyökkäyspelinä.

Tiukalle voitto tälläkin kertaa meni. Lappeenrannan takamies Jerel Blessingame yritti ratkaista pelin lopussa yksinään ja saikin hilattua Namikan tasoihin 1:30 ennen loppua mutta tällä kertaa hyvä joukkuepeli ei voittanut.

—Meillä oli liikaa pallonmenetyksiä. Lopussa otin vastuuta pelistä ja tein omia ratkaisuja. Valitettavasti onnistui liian harvoin, Blessingame sanoi.

Blessingame teki 30 pistettä ja viimeisellä jaksolla tuntui, että hän heittää sisään paikasta kuin paikasta. Onneksi Blessingamen pää ei kestänyt ja hän otti ratkaisevilla hetkillä typerän hyökkäyspään virheen ja kiukuteli koko joukkueen pelin lopussa sekaisin.

Yksi Korihaiden onnistujia oli Alain Laroche. —Häneltä tätä on odotettukin jo pari viikkoa. Toivottavasti Alainin peli aukeni tästä, Jyri Lehtonen sanoi.

Onnistuja edellisen kotipelien tapaan oli Petri Kallio. Hän puolusti antaumuksella ja yllätti yleisön ja Lappeenrannan kolmella onnistuneella kolmosella ja parilla kakkosella.

—Kallio ei ollut etukäteen merkitty pisteuhaksi, mutta siitä huolimatta hän sai liikaa tilaa. Pelimme kaatui menetyksiin ja levyypallopeleihin nukahduksiin. Annoimme liian monta kertaa Korihaille helpon hyökkäyslevy-pallon ja sitä kautta uuden mahdollisuuden, harmitteli Pyrinön valmentaja Jarmo Laitinen.

Pelisuoritusten lisäksi Laitinen kritisoi avainpelaajien hermokontrollin menestystä. Varsinkin lopussa aikalisät menivät pelaajien rauhoitteluun epäselvistä tuomariratkaisuista ja taktiset kuviot jäivät sivuseikaksi.

Tuomarikolmikoon vihellykset olivat välillä varsin outoja, mutta kuten Laitinen sanoi, ne tulee hyväksyä eikä purnaaminen auta. Jyri Lehtosen mielestä vierasjoukkueen tulee olla 10 pistettä parempi kuin kotijoukkue, jotta se voi haaveilla voitosta.

Kallion ja Larochehen henkilökohtaisten suoritusten lisäksi Jyri Lehtonen oli tyytyväinen joukkueensa peliin kokonaisuutena. Pelitempo oli parempi kuin kertaakaan kauden aikana ja siitä huolimatta menetyksiä toisella jaksolla tuli vain kaksi, hän summasi.

Korihaiden pisteet ja levy-pallot: Laroche 30/6, Zoller 18/12, Sarcevic 16/2, Kallio 13/3, Kumpulainen 7/5, Lehtilä 5/3, Niskanen 0/1.

Korihait on kolmen koti-voiton ja yhtä monen vierastappion jälkeen sarjan keskivaiheilla kuudentena. Lauantaina on edessä paha vierasottelu sarjaohjelman koti-voittoa Lahteen.

Seuraava peli Pohitullissa on perjantaina 31.10 FoKo-Poa vastaan.

Bojan Sarcevic nautiskelee läpiajon päätteeksi helpot kaksi pistettä. Lappeenrannan Jerel Blessingame on tällä kertaa pahasti myöhässä.

LIITE 10: Kysymysrunko

Kohderyhmähaastattelun puolistrukturoitu kysymysrunko

- Mitä mieltä olet lehtien arkistokuvista?
- Mikä houkuttaa lukemaan artikkelin? Otsikko, kuva vai aihe?
- Ratkaiseeko kuva jutun uutisarvon?
- Katsotko ylipäättänsä lehtikuvia vai jääkö se pelkäksi vilkaisuksi?
- Etsitkö paikallislehden kuvista tuttuja ihmisiä ja maisemia?
- Minkä osaston alta katsot varmimmin kuvat?
- Millaisia kuvia kaipaat lehteen?
- Millainen olisi hyvä lehtikuva?
- Kiinnitätkö huomiota kuvien ja niissä esiintyvien ihmisten rajauksiin?
- Mitä muuttaisit Uudenkaupungin Sanomien valokuvakäytännössä?
- Millainen on hyvä tai huono lehtikuva?
- Mitä mieltä on grafiikasta eli piirroksista ja tilastoista?
- Haluaisitko lehteen piirrettyjä kuvia?
- Onko mustavalkoisten ja värikuvien uskottavuudessa eroja?
- Uudenkaupungin Sanomissa on joka lehdessä nelossivun kolumni, mitä mieltä olet kolumnin yhteydessä olevista kasvokuvista? Tarvitaanko niitä?
- Entä saman nelossivun pääkirjoituskuvat?
- Palaatko aamulla tulleeeseen Uudenkaupungin Sanomaan vielä uudelleen?
- Minkälainen määrä kuvia olisi sopiva tämänkokoiselle lehdelle? Enemmän vai vähemmän?
- Kiinnitätkö huomiota erilaisiin kuvakulmiin?
- Mikä tekee hyvän lehtikuvan?
- Kiinnitätkö huomiota siihen, kohtaavatko kuvan sisältö ja kuvateksti?
- Kaipaisitko lehteen lukijoiden lähettämiä valokuvia? Olisitko itse valmis kuvaamaan ja lähettämään kuvasi lehteen?